

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет

ПОГОДЖЕННЯ
Декан економічного факультету

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ
Завідувач кафедри фінансів

_____ **Андрій МУЗИЧЕНКО**
(підпис)
« ____ » _____ 2025 р.

_____ **Наталія ШВЕЦЬ**
(підпис)
« ____ » _____ 2025 р.

МАГІСТЕРСЬКА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
на тему «Управління фінансовими ресурсами
підприємств в умовах воєнного стану»

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітня програма _____ *(код і назва)*
Фінанси і кредит
(назва)

Орієнтація освітньої програми _____ освітньо-професійна
(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Гарант освітньої програми
к.п.н., доцент

_____ **Лідія АВРАМЧУК**
(підпис) (ПІБ)

Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи
д.е.н., доцент

_____ **Зоя ТІТЕНКО**
(підпис) (ПІБ)

Виконав

_____ **Анна БЕЗНОСИК**
(підпис) (ПІБ студента)

Київ – 2025

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
Економічний факультет**

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри фінансів

д.е.н., проф. _____ **Наталія Швець**
(науковий ступінь, вчене звання) (підпис) (ПІБ)

“ _____ ” _____ 2024 року

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТУ

Безносик Анни Віталіївни

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»
(код і назва)

Освітня програма _____ Фінанси і кредит _____
(назва)

Орієнтація освітньої програми _____ освітньо-професійна _____
(освітньо-професійна або освітньо-наукова)

Тема магістерської кваліфікаційної роботи «Управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах воєнного стану» Затверджена наказом ректора НУБіП України № 1854 «С» від 16.10.2024 р.

Термін подання завершеної роботи на кафедру 2024.11.09
(рік, місяць, число)

Вихідні дані до магістерської кваліфікаційної роботи: Метод системного підходу, стандартні методи якісних та кількісних досліджень управління прибутком, методи аналізу та синтезу.

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

1. Теоретичні основи управління фінансовими ресурсами підприємства
2. Аналіз системи управління фінансовими ресурсами підприємства
3. Обґрунтування основних напрямів удосконалення процесу управління фінансовими ресурсами тов «Семс-Ламік» в умовах воєнного стану

Перелік графічного матеріалу (за потреби) _____

Дата видачі завдання « _____ » _____ 2024 р.

**Керівник магістерської
кваліфікаційної роботи**

_____
(підпис)

Зоя ТІТЕНКО

(прізвище та ініціали)

**Завдання прийняла до
виконання**

_____
(підпис
студента)

Анна БЕЗНОСИК

(прізвище та ініціали)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота на тему: «Управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах воєнного стану» виконана на основі статистичних даних та фінансової звітності ТОВ «Семс-Ламік», складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків, викладена на 72 сторінках комп'ютерного тексту, що містить 20 таблиць, 4 рисунка.

Предметом дослідження є сукупність фінансово-економічних відносин, що складаються на рівні організацій щодо формування та використання фінансових ресурсів з погляду їх оптимальності та ефективності управління.

Метою магістерської роботи є узагальнення теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах воєнного стану.

Об'єкт дослідження є процес управління фінансовими ресурсами підприємств.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних і практичних аспектів управління фінансовими ресурсами підприємств.

Методи дослідження. У процесі проведення дослідження використовувався спектр загально-наукових та спеціальних методів дослідження, зокрема: аналізу та синтезу, абстагування та узагальнення, історичний, порівняльний, статистичні методи, розрахунково-аналітичні, порівняння, економіко-математичного моделювання, SWOT-аналізу, експертних оцінок та інші.

Ключові слова: управління фінансовими ресурсами; ефективність, прибуток, результати діяльності, методи управління, ефективність прибутку; фінансовий аналіз; методика управління; механізм управління фінансовими ресурсами, структура фінансових ресурсів.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
РОЗДІЛ 1.	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	7
	1.1. Поняття та економічна сутність фінансових ресурсів підприємства	7
	1.2. Джерела формування фінансових ресурсів підприємств	13
	1.3. Теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами підприємства підприємства	21
РОЗДІЛ 2.	АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА	28
	2.1. Фінансово-економічна характеристика діяльності ТОВ «Семс-Ламік»	28
	2.2. Аналіз структури та динаміки фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік»	36
	2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Семс-Ламік»	44
РОЗДІЛ 3.	ОБГРУНТУВАННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «СЕМС-ЛАМІК» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	50
	3.1. Концептуальні засади удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства	50
	3.2. Оптимізації структури фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік» в умовах воєнного стану	56
ВИСНОВКИ		64
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ		67

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах воєнного стану підприємства України стикаються з суттєвим впливом зовнішнього середовища на формування, розподіл та ефективне використання фінансових ресурсів. Бойові дії, руйнування інфраструктури, порушення логістичних ланцюгів, зміни валютного ринку, падіння купівельної спроможності населення та зростання інфляційних процесів створюють значні ризики для стабільності бізнесу. У таких умовах система управління фінансовими ресурсами стає не просто елементом економічної діяльності, а ключовим чинником забезпечення життєздатності та стійкості підприємств.

Підприємствам доводиться адаптуватися до зростання витрат, нестачі оборотного капіталу, обмежень у кредитуванні та зниження ліквідності. Одночасно підвищується важливість стратегічного фінансового планування, оптимізації грошових потоків, диверсифікації джерел фінансування, забезпечення фінансової гнучкості та здатності оперативно реагувати на кризові зміни. Невизначеність та високий рівень ризиків роблять традиційні підходи до фінансового менеджменту менш ефективними, що зумовлює необхідність пошуку нових інструментів, методів та моделей управління фінансами в сучасних умовах.

Особливої актуальності набуває проблема формування ефективної політики управління фінансовими ресурсами, яка б дозволила підприємствам не лише виживати, а й забезпечувати відновлення та подальший розвиток після завершення воєнних дій. Раціональне управління фінансами є основою стабілізації виробничої діяльності, збереження персоналу, підтримання платоспроможності та реалізації стратегічних цілей підприємства.

Метою роботи є узагальнення теоретичних положень і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах воєнного стану.

Для досягнення цієї мети необхідно вирішити наступні завдання:

- визначити поняття та економічну сутність фінансових ресурсів підприємства;
- дослідити основні джерела формування фінансових ресурсів підприємства;
- розглянути теоретико-організаційно основи управління фінансовими ресурсами;
- провести фінансово-економічний аналіз ТОВ «Семс-Ламік»;
- здійснити аналіз стану та динаміки фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік»;
- оцінити ефективність управління фінансовими ресурсами;
- визначити концептуальні засади удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства»;
- обґрунтувати оптимізаційну структуру фінансових ресурсів в умовах воєнного стану;

Об'єкт дослідження є процес управління фінансовими ресурсами підприємств.

Предмет дослідження – сукупність теоретико-методичних і практичних аспектів управління фінансовими ресурсами підприємств.

У процесі проведення дослідження використовувався спектр загально-наукових та спеціальних методів дослідження, зокрема: аналізу та синтезу, абстрагування та узагальнення, історичний, порівняльний, статистичні методи, розрахунково-аналітичні, порівняння, економіко-математичного моделювання, SWOT-аналізу, експертних оцінок та інші.

Інформаційною базаю даного дослідження є матеріали вітчизняних та зарубіжних періодичних видань, монографій, дисертаційних досліджень, підручників, публікацій у Інтернет виданнях за темою дослідження. Для проведення ґрунтового аналізу використовувала статистична та і=фінансова звітність досліджуваного підприємства, а також власні розрахунки.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Поняття та економічна сутність фінансових ресурсів підприємства

У сучасних умовах розвитку ринкової економіки фінансові ресурси підприємств відіграють ключову роль у забезпеченні його стабільного функціонування, конкурентоспроможності та стратегічного розвитку. Саме вони є основою для здійснення виробничої, інвестиційної та інноваційної діяльності, визначають фінансову стійкість і можливості розвитку діяльності підприємств.

Фінансові ресурси підприємств характеризують сукупність грошових відносин, що перебувають у цього розпорядженні та використанні для формування активів, виконання зобов'язань і досягнення економічних цілей. Їх формування та ефективне використання є важливим для підприємств, оскільки від цього залежить прибутковість підприємств, їх ліквідність та перспективи подальшого розвитку.

Дослідження сутності поняття фінансові ресурси дозволяє більш глибоко зрозуміти механізм фінансового забезпечення діяльності підприємств та визначити основні чинники що впливають на їх обсяг та структуру.

Так, В.М. Опарін в своїх дослідженнях зазначає, що фінансові ресурси – це сума коштів, спрямованих в основні та оборотні засоби підприємства, які характеризують фінансовий потенціал, тобто можливості підприємства у проведенні витрат з метою отримання доходу. Дослідник звертає особливу увагу на те, що фінансові ресурси включають не тільки кошти, що є основою виробничого процесу, а також й ті кошти, які забезпечують безпосередньо виробничий процес [1, с. 79].

Філімоненко А.С. пропонує розглядати фінансові ресурси як сукупність власного, позикового і залученого грошового капіталу, що використовується

підприємством при формування своїх активів та здійсненні виробничо-господарської діяльності з метою отримання належних фінансових результатів діяльності [2, с. 73].

Рибалко Н.О. визначає фінансові ресурси підприємства як сукупність активів підприємства, сформованих із зовнішніх та внутрішніх джерел, що знаходяться в розпорядженні підприємства на правах власності або тимчасового володіння й які використовуються для погашення фінансових зобов'язань та забезпечення безперервності функціонування підприємства [3, с. 29].

Деяке інше бачення даної категорії запропоноване Нечипоренком А. В., Рибалкіною А. О. [4, с. 3] які пропонують під фінансовими ресурсами підприємства розуміти сукупність усіх грошових коштів, які має підприємство на певну дату через провадження своєї основної, фінансової та інвестиційної діяльності.

Авторами Гриценко Л.Л., Деркач Л.С. запропоновано трактувати дефініцію «фінансові ресурси», як «надходження суб'єкта господарювання, що перебувають у децентралізованих фондах грошових коштів, а також в нефондовій формі, та використовуються на покриття його потреб й фінансових зобов'язань з метою забезпечення розширеного відтворення» [5, с. 81].

Існування значної кількості визначень даної категорії свідчить про її важливе значення та дослідження різними науковцями відповідно до ключових характеристик. Варто відмітити, що у економічній літературі зустрічаються різні підходи, щодо ключової ознаки, що досліджувалася при розкритті дефініції фінансові ресурси підприємства.

Загальноживана практика виділяє наступні, найбільш поширені підходи: ресурсний, який закладений представниками класичної економічної теорії; функціональний, який передбачає не лише розуміння наявності ресурсів, а й важливості їх руху; відтворювальний, акцентує увагу на забезпеченні розвиненого відтворення в процесі здійснення діяльності;

системний в основу якого покладено розуміння того, що фінансові ресурси функціонують в зв'язку із іншими наявними ресурсами; управлінський направлений на забезпечення оптимізації наявної структури фінансових ресурсів підприємства (табл.1.1).

Таблиця 1.1

Основні підходи до розуміння сутності «фінансові ресурси підприємства»

Підхід	Суть	Основні представники	Ключові параметри
Ресурсний	Фінансові ресурси – це сукупність грошових коштів, що перебувають у розпорядженні підприємств для забезпечення їх діяльності	Представники класичної економічної теорії	Акцентують увагу на матеріальній формі, що використовується для фінансування потреб підприємства
Функціональний	Фінансові ресурси розглядаються через призму їх ролі у фінансових процесах – формування, розподілу та використання доходів	А. Поддєрьогін, Г. Кірейцев	Наголошують на русі фінансових ресурсів і фінансових відносин а не лише їх наявності
Відтворювальний	Фінансові ресурси є елементом процесу відтворення капіталу, що забезпечує безперервність процесу виробництва	І. Балабанов, М. Крупка	Розглядаються, як засіб відтворення та розширеного виробництва
Системний	Фінансові ресурси – це комплекс взаємопов'язаних елементів, що формують фінансовий потенціал підприємства	Сучасні науковці	Акцентується увага на важливості взаємозв'язку із іншими ресурсами (матеріальними, трудовими, тощо)
Управлінський	Фінансові ресурси є об'єктом управління, формуються і використовуються відповідно до фінансової стратегії підприємства	Практики фінансового менеджменту	Орієнтація на ефективності використання та оптимізації фінансових ресурсів

Джерело: сформовано автором на основі [6-7].

Проаналізувавши різні підходи до розуміння сутності фінансових ресурсів підприємства ми погоджуємося із трактуванням Т.В. Романенко, яка пропонує розглядати фінансові ресурси, як матеріальне відображення фінансових відносин на рівні господарюючих суб'єктів. На її думку, фінансові ресурси слід розуміти як акумульовані підприємством грошові кошти, що формуються з різних джерел, надходять у господарський обіг і використовуються для забезпечення потреб його діяльності.

Загальний обсяг фінансових ресурсів підприємства, як зазначає автор, становить сукупність коштів, відображених у пасиві бухгалтерського балансу, до складу яких входять: статутний капітал, резервний фонд, амортизаційний фонд, спеціальні фонди, нерозподілений прибуток, усі види кредиторської заборгованості (у тому числі заборгованість перед бюджетом, із відрахувань на соціальне страхування, з оплати праці), короткострокові та довгострокові банківські кредити, а також кошти, призначені для фінансування капітальних інвестицій та інші грошові ресурси [8, с.250].

Науковці зазначають, що не менш важливе значення має дослідження основних класифікаційних ознак, що притаманні фінансовим ресурсам підприємства.

Оскільки, класифікація фінансових ресурсів є важливим інструментом теоретичного узагальнення та практичного управління фінансовою діяльністю підприємства. Вона дозволяє систематизувати різноманітні форми й джерела формування фінансових ресурсів, визначити їх економічну сутність, структуру, призначення та роль у забезпеченні стабільності фінансового стану суб'єкта господарювання.

Обґрунтування різних класифікаційних ознак та розподіл фінансових ресурсів відповідно до них дозволяє: підвищити ефективність управління фінансами підприємства; обґрунтувати оптимальну структуру капіталу; забезпечити раціональний розподіл й використання фінансових ресурсів; удосконалити фінансове планування, контроль та аналіз; забезпечити

формування ефективної інформаційної бази для прийняття управлінських рішень.

Для більш повного розуміння сутності фінансових ресурсів розглянемо основні їх класифікаційні ознаки.

Таблиця 1.2

Основні класифікаційні ознаки фінансових ресурсів підприємства

Класифікаційна ознак	Види фінансових ресурсів	Характеристика (приклад)
За джерелами формування	Власні, залучені, позичені	Власні (статутний капітал, прибуток); залучені (емісія акцій, пайові внески); позичені (кредити позики)
За терміном використання	Довгострокові, короткострокові	Довгострокові (інвестиційні ресурси); Короткострокові (оборотні кошти)
За джерелами походження	Внутрішні, зовнішні	Внутрішні (прибуток, амортизація, відрахування); зовнішні (кредити, інвестиції, бюджетне фінансування)
За формою існування	Грошові, фінансові інструменти	Грошові кошти, депозити, облігації, акції
За напрямом використання	Виробничі, інвестиційні, соціальні	Фінансування виробництва, капітальних вкладень, соціальних проектів
За рівнем централізації	Централізовані, децентралізовані	Централізовані (державні фонди), децентралізовані (ресурси підприємств)

Джерело: сформовано автором на основі [9-10].

На наш погляд однією із основних класифікаційних ознак є розподіл фінансових ресурсів джерелами фінансування, оскільки даний розподіл дозволяє проаналізувати ефективність і можливість їх використання в перспективі.

Власні фінансові ресурси підприємства характеризуються рядом переваг, серед яких оперативність і простота залучення, вища здатність до

генерування прибутку, а також забезпечення стабільності фінансового стану та сталого розвитку суб'єкта господарювання. Використання власних коштів сприяє зміцненню фінансової стійкості підприємства, що, у свою чергу, знижує ризик виникнення фінансової неплатоспроможності чи банкрутства. Крім того, застосування власних фінансових ресурсів дозволяє засновникам зберігати повний контроль і управління підприємством.

Водночас можливості формування власних фінансових ресурсів є обмеженими, оскільки їх обсяги залежать від фінансового потенціалу засновників, рівня прибутковості та ефективності діяльності у попередніх періодах. Збільшення частки власного капіталу, на відміну від позикового, стримує зростання рентабельності власних коштів – показника, що є основним для інвесторів і власників підприємства. Крім того, залучення власних фінансових ресурсів, як правило, супроводжується вищою вартістю, ніж використання зовнішніх (позикових) джерел фінансування [11].

Позикові фінансові ресурси, на відміну від власних, характеризуються ширшими можливостями у формуванні обсягів фінансування та позитивним впливом на збільшення активів і масштабів діяльності підприємства. Однак процес залучення позикових коштів має певні організаційні складнощі, пов'язані з необхідністю укладання кредитних угод, отримання згоди кредиторів і забезпечення виконання зобов'язань через заставу майна або надання гарантій третіх осіб. Використання позикового капіталу водночас знижує рівень фінансової стійкості підприємства та підвищує ризик його неплатоспроможності [12, С.43].

Отже, фінансові ресурси підприємства становлять сукупність грошових коштів і їх еквівалентів, які формуються в процесі господарської діяльності з різних джерел та використовуються для забезпечення безперервності й ефективності функціонування суб'єкта господарювання. Вони відображають економічні відносини, що виникають у процесі формування, розподілу та використання фінансових потоків, і є матеріальною основою фінансового забезпечення підприємства.

Сутність фінансових ресурсів полягає не лише у їх грошовій формі, але й у здатності забезпечувати фінансову стійкість, інвестиційну активність та розвиток підприємства. Вони виступають базою для реалізації фінансової стратегії, формування капіталу та досягнення основної мети діяльності отримання прибутку і зростання ринкової вартості підприємства.

Класифікація фінансових ресурсів є фундаментальним інструментом у теорії фінансів та фінансовому менеджменті. Вона дозволяє систематизувати джерела та види фінансових ресурсів, врахувати їх специфіку та забезпечити ефективне управління й аналіз.

2.2 Джерела формування фінансових ресурсів підприємств

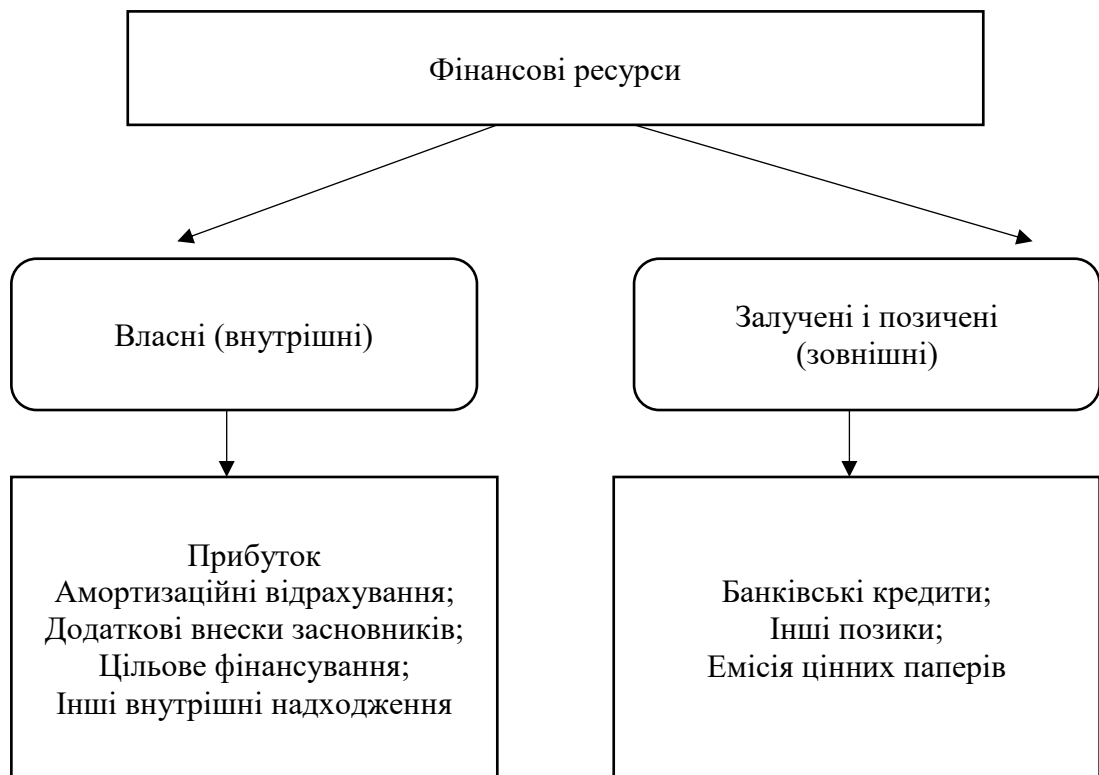
В сучасних умовах розвитку економічних відносин в Україні однією з ключових передумов ефективного функціонування суб'єктів господарювання є забезпечення достатньої кількості фінансових ресурсів. Саме наявність та раціональне використання фінансових ресурсів визначають можливість підприємства щодо розширеного виробництва, підвищення конкурентоспроможності, інноваційного розвитку та стійкості на ринку.

В зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження теоретико-методичних засад формування фінансових ресурсів підприємства, зокрема визначення структури та джерел формування фінансових ресурсів. Сучасна економічна теорія розглядає фінансові ресурси не лише як сукупність грошових коштів, залучених для забезпечення господарської діяльності, ай як динамічну систему фінансових відносин, що відображає процес мобілізації, розподілу та використання вартості в межах підприємства.

Дослідження підходів до визначення складу та джерел формування фінансових ресурсів набуває теоретичного та практичного значення, оскільки від ефективного формування залежить фінансова стійкість, інвестиційна привабливість і довгостроковий розвиток підприємств у ринковому середовищі ведення діяльності.

В економічній літературі існують різні підходи до групування та класифікації джерел формування фінансових ресурсів.

Найпоширенішим підходом до класифікації джерел формування фінансових ресурсів є підхід, заснований на ознаці права власності. Відповідно до нього всі джерела фінансових ресурсів, незалежно від їх економічної природи та походження поділяються на власні та залучені (позичені) (рис.1.1).

Рис.1.1 Джерела формування фінансових ресурсів за ознакою права власності

Джерело: сформовано автором на основі [13-15]

Власні фінансові ресурси це кошти підприємства, що належать йому на правах власності та перебувають у його повному розпорядженні. Вони формуються за рахунок внутрішніх джерел, а саме прибутку, амортизаційних відрахувань, внесків засновників, цільового фінансування, тощо. Саме ці ресурси забезпечують фінансову незалежність підприємств, його стійкість та можливість самофінансування.

Залучені фінансові ресурси, не належать підприємству, вони є тимчасово доступними коштами, що надаються підприємству іншими суб'єктами господарювання, фінансовими установами або державою на договірних умовах. До них належать банківські кредити, позики, емісія облігацій, кредиторська заборгованість, інвестиції тощо. Використання залучених ресурсів дозволяє підприємству розширювати масштаби діяльності, проте водночас зумовлює необхідність повернення коштів та сплати відсотків, що впливає на рівень фінансових ризиків [16].

Отже варто відмітити, що розподіл фінансових ресурсів за ознакою права власності має не лише теоретичне а й практичне значення, оскільки дозволяє оцінити ступінь фінансової самостійності підприємства, визначити структуру його капіталу та обґрунтувати оптимальне співвідношення власних та залучених коштів у процесі забезпечення ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

У сучасній економічній літературі низка дослідників пропонують деталізувати традиційну класифікацію джерел формування фінансових ресурсів, виокремлюючи три складові: власні, залучені та позичені. Такий підхід дозволяє більш точно розкрити економічну сутність і різноманіття джерел фінансування діяльності підприємств.

Зокрема, П. Стецюк зазначає, що розподіл фінансових ресурсів на три групи є більш обґрунтованим і доцільним з позиції ефективного управління фінансовими потоками. Це пояснюється тим, що:

власні ресурси формують основу фінансової самостійності підприємства;

позикові – забезпечують можливість залучення тимчасово вільних коштів на умовах повернення;

залучені - відображають участь сторонніх інвесторів або партнерів у формуванні фінансового потенціалу підприємства без надання їм права власності на активи[17].

Отже, можна стверджувати, що трирівнева класифікація залучення джерел фінансових ресурсів сприяє більш точному аналізу структури капіталу підприємства, оптимізації фінансових рішень та підвищенню ефективності управління фінансовими ресурсами.

Варто відмітити, що ряд науковців пропонують класифікувати фінансові ресурси за способом їх формування, зокрема виділяти зовнішні і внутрішні (табл.1.3).

Таблиця 1.3

Класифікація джерел формування фінансових ресурсів за способом формування

Класифікаційна ознака	Група джерел	Складові елементи	Економічний зміст
Спосіб формування фінансових ресурсів	Внутрішні джерела	Виручка від реалізації продукції(товарів), робіт послуг; Дохід від фінансової діяльності; Дохід від інвестиційної діяльності; Внески акціонерів, засновників; Прибуток і амортизаційні відрахування	Формуються безпосередньо у процесі господарської діяльності підприємства. Забезпечують фінансову незалежність, самофінансування та розвиток за рахунок внутрішніх можливостей.
	Зовнішні джерела	Бюджетні асигнування; Банківські кредити і позики; Кредиторська заборгованість; Страхові відшкодування; Надходження від галузевих і міжгалузевих структур у порядку перерозподілу ресурсів; Інвестиції зовнішніх учасників	Залучаються ззовні на основі договірних або бюджетних відносин. Забезпечують розширення фінансових можливостей підприємства, але водночас створюють зобов'язання перед кредиторами чи державою

Джерело: сформовано автором на основі [18]

Варто відмітити, що внутрішніми джерелами є фінансові ресурси, що генеруються в межах самого підприємства в результаті його виробничо-господарської, фінансової чи інвестиційно діяльності. Їх характерною рисою є повна власність підприємства на отримання коштів та відсутність зобов'язань, щодо їх повернення. Такі ресурси утворюють основу самофінансування, сприяють підвищенню фінансової стійкості та забезпечують гнучкість у прийнятті управлінських рішень.

Щодо зовнішніх джерел то вони отримані підприємством від інших суб'єктів економічної системи: держави, банків, постачальників, інвесторів, тощо. Їх залучення дозволяє розширити фінансову базу підприємства, реалізувати масштабні проекти або забезпечити поточну ліквідність. Проте використання таких джерел часто супроводжується підвищенням фінансових ризиків, оскільки дані ресурси залучаються на умовах поверненості та платності [19].

Отже, дана класифікація фінансових ресурсів дозволяє здійснити всебічну оцінку структури фінансового потенціалу підприємства, визначити рівень фінансової незалежності та оптимізувати політику залучення капіталу. Раціональне поєднання внутрішніх та зовнішніх джерел забезпечує стабільність функціонування підприємства.

Ще однією класифікаційною ознакою, щодо джерел фінансових ресурсів підприємства відповідно до положень бухгалтерського обліку та фінансової звітності є розподіл їх за елементами пасиву балансу. Це обумовлено тим, що баланс відображає структуру капіталу, розкриває за рахунок яких коштів формуються активи. Дана класифікація дає можливість здійснювати комплексний фінансовий аналіз, планувати та прогнозувати потребу у фінансових ресурсах, приймати управлінські рішення щодо оптимізації джерел фінансування, оцінювати фінансову стійкість та ліквідність суб'єктів господарювання.

Розкриємо основні складові джерел фінансових ресурсів за елементами пасиву балансу (табл.1.4).

Класифікація джерел фінансових ресурсів за елементами пасиву балансу

Елемент пасиву балансу	Тип джерела	Складові елементу	Характеристика
Власний капітал	Власні джерела	Статутний капітал Додатковий капітал Резервний капітал Нерозподілений прибуток Цільові надходження	Джерела що належать підприємству на правах власності. Забезпечують фінансову незалежність та є базою для самофінансування та розвитку
Зобов'язання (позиковий капітал)	Позичені (залучені) джерела	Короткострокові кредити та позики; Довгострокові кредити та позики; Кредиторська заборгованість; Облігації та інші боргові інструменти	Джерела залучені від сторонніх контрагентів. Використовуються для розширення фінансових можливостей, але створюють зобов'язання щодо повернення та сплати відсотків.
Цільові фінансові надходження (резерви)	Спеціалізовані джерела	Цільові надходження від держави, фондів; Страхові відшкодування; Фонди розвитку та резерви	Використовуються на конкретні цілі та не завжди є власністю підприємства. Застосовуються для фінансування певних програм чи забезпечення резервів

Джерело: сформовано автором на основі [20-21]

У бухгалтерському обліку та фінансовій звітності джерела фінансових ресурсів підприємства класифікуються відповідно до елементів пасиву балансу, що дає змогу систематизувати фінансові потоки та оцінити їх роль у забезпеченні діяльності підприємства. Використання даної класифікації дає змогу підприємству ефективно планувати, прогнозувати та оптимізувати фінансові ресурси а також розробляти стратегії фінансового розвитку, підвищувати конкурентоспроможність та зменшувати ризики неплатоспроможності.

Дана класифікація є не лише аналітичним інструментом, але і базою для формування політики фінансового управління, що охоплює питання інвестування, залучення зовнішніх джерел фінансування та раціонального використання внутрішніх резервів.

Варто відмітити, що Поддерогін А.М. вділяє наступні джерела формування фінансових ресурсів (табл. 1.5), а саме фінансові ресурси, які формуються під час створення підприємств; ресурси, що формуються із власних і притриваних до них коштів; кошти, які мобілізуються на фінансовому ринку; фінансові ресурси, що надходять в процесі розподілу грошових надходжень [22, с. 363].

Таблиця 1.5

Класифікація джерел формування фінансових ресурсів

Класифікаційна ознака	Складові елементи	Характеристика
Фінансові ресурси, які формуються під час створення підприємств	Статутний капітал; Внески засновників; Емісія акцій; Цільові внески учасників;	Первинні джерела фінансових ресурсів, що формуються під час створення підприємства. Вони забезпечують початкове фінансування господарської діяльності та визначають структуру власності
Ресурси, що формуються із власних і притриваних до них коштів	Прибуток від основної діяльності; Амортизаційні відрахування; Внутрішні інвестиції; Цільове фінансування та дотації;	Джерела що формуються в процесі господарської діяльності самого підприємства. Вони є основою для самофінансування, розвитку виробництва, інновацій та забезпечують фінансову стійкість підприємства.
Кошти, які мобілізуються на фінансовому ринку	Банківські кредити та позики; Облігаційні позики; Фінансовий лізинг; Залучення інвестицій; Емісія цінних пар=перів	Дані ресурси дозволяють підприємству мобілізувати тимчасово вільні кошти інших суб'єктів для забезпечення розширеного виробництва та розвитку діяльності
Фінансові ресурси, що надходять в процесі розподілу грошових надходжень	Бюджетні асигнування та субсидії; Страхові відшкодування; Кошти від участі у спільній діяльності; Перерозподіл прибутку між структурними підрозділами	Дані ресурси сприяють підтримці підприємств у кризових умовах, забезпечують фінансування соціально-економічних та інноваційних програм

Дана класифікація відображає комплексність формування фінансових ресурсів підприємства, поєднуючи як внутрішні, так і зовнішні джерела. Даний підхід дозволяє комплексно оцінити структуру фінансового потенціалу підприємства, а також виділити джерела первинного, поточного та залученого фінансування. Дану класифікацію доцільно використовувати при фінансовому плануванні, аналізі та управлінні капіталом, а також для формування оптимальної структури джерел фінансування з урахуванням рівня ризику та ефективності.

Проведені дослідження свідчать, що джерела формування фінансових ресурсів підприємства є складною, багаторівневою системою, що охоплює сукупність зовнішніх та внутрішніх джерел надходження коштів, що необхідні для забезпечення безперервності господарської діяльності підприємств, його розвитку та інноваційного зростання. В цілому, вони визначають фінансові можливості суб'єкта господарювання, формують основу його капіталу та виступають основним фактором фінансової стійкості та конкурентоспроможності.

Узагальнення наукових підходів дозволяє зробити висновок, що оптимальна структура джерел фінансових ресурсів повинна забезпечувати баланс між власними, позиковими та залученими коштами, із врахування особливостей ведення господарської діяльності. Оптимальне поєднання різних джерел фінансування сприятиме підвищенню ефективності використання капіталу, зміцненню фінансової незалежності, зниженню вартості фінансових ресурсів та забезпеченню стабільного економічного зростання.

Система управління джерелами фінансових ресурсів повинна бути гнучкою, стратегічно орієнтованою та базуватися на принципах фінансової стабільності, економічної доцільності та ефективності використання капіталу підприємства.

1.3. Теоретико-організаційні основи управління фінансовими ресурсами підприємства

Ефективна система управління фінансовими ресурсами є ключовою передумовою стабільного функціонування та розвитку підприємства в умовах ринкової економіки. У сучасному середовищі господарювання, що характеризується високим рівнем конкуренції, динамічними змінами кон'юнктури ринку та високим рівнем конкуренції, динамічними кон'юнктури ринку та невизначеністю зовнішніх факторів, особливого значення набуває здатність підприємства забезпечувати раціональне формування, розподіл та використання фінансових ресурсів.

Теоретична основа управління фінансовими ресурсами охоплює систему принципів, методів, інструментів та механізмів, які спрямовані на забезпечення фінансової стійкості, платоспроможності та прибутковості підприємства. Вони формують базу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень, спрямованих на оптимізацію структури капіталу, мінімізацію фінансових ризиків та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Управління фінансовими ресурсами науковець Радіонов Ю.Д. розуміє як систему заходів, що направлені на спрямування фінансів в якості важливого фактору впливу на процес розширеного відтворення [23, с. 24], таким чином, він пропонує розглядає сутність управління фінансовими ресурсами через комплекс певних заходів, тобто тут використовується комплексний підхід.

Досить цікавим є підхід який запропонований Бортніковою М.Г. та Черновою Ю.Л., які пропонують управління фінансовими ресурсами підприємствами розглядати, як систему взаємопов'язаних методів і принципів, які забезпечують ефективну організацію фінансової діяльності, сприяють підвищенню її результативності та зміцненню фінансового стану суб'єкта господарювання [24, с. 10].

Враховуючи важливість даної економічної категорії та різноманіття поглядів до визначення категорії управління фінансовими ресурсами варто розглянути основні підходи запропоновані науковцями (табл.1.6).

Таблиця 1.6

Підходи до визначення категорії «управління фінансовими ресурсами підприємства»

Підхід	Науковці	Основні аспекти	Сутність визначення
Функціональний підхід	Бланк І., Опарін В., Поддєрьогін А.	Управління розглядається, як сукупність функцій спрямованих на ефективне використання фінансових ресурсів	Процес цілеспрямованого впливу на формування, розподіл і використання фінансових ресурсів для забезпечення ефективної діяльності
Системний підхід	Біднюк Н., Дробозіна Л., Покропивний С.	Підприємства розглядаються як відкрита фінансова система, у якій управління здійснюється на основі взаємозв'язку внутрішніх і зовнішніх факторів	Системна діяльність, спрямована на забезпечення збалансованості фінансових потоків, фінансової стійкості та адаптації до зовнішніх змін
Ресурсний підхід	М.Бортніков, Ю. Черкова, О. Барановський	Управління розглядається як процес раціонального використання, відтворення і нарощення фінансових ресурсів підприємства.	Сукупність методів і принципів, що забезпечують ефективне формування і використання фінансових ресурсів з метою підвищення фінансової стабільності підприємства
Стратегічний підхід	Ковальчук Т., Терещенко О., Балабанов І.	Акцентується увага на довгостроковому плануванні, ефективних інвестиційних рішеннях, управлінні капіталом та ризиками	Стратегічний процес забезпечення оптимальної структури капіталу, досягнення фінансової рівноваги та максимізація вартості підприємства
Управлінський	Лагутін О., Савицька Г., Ониська С.	Підхід ґрунтується на концепції фінансового менеджменту як безперервного процес прийняття управлінських рішень	Безперервний процес розробки, прийняття та реалізації рішень щодо формування, розподілу і використання фінансових ресурсів

Джерело сформовано автором на основі [25-26].

Отже, проведене дослідження свідчить, що поняття «управління фінансовими ресурсами» розглядається з різних точок зору, тобто як функціональна система, як процес, як елемент фінансової стратегії або як ресурсна база розвитку підприємства. Кожен підхід розкриває окремий аспект фінансового управління від операційної ефективності до стратегічної результативності, що дозволяє розглядати управління фінансовими ресурсами як комплексну, інтегровану систему.

На процес управління фінансовими ресурсами підприємства здійснює вплив широкий спектр внутрішніх та зовнішніх факторів, які визначають можливість ефективного формування, розподілу та використання фінансових потоків. Їх системне врахування є важливою передумовою підвищення фінансової стійкості, прибутковості й конкурентоспроможності суб'єкта господарювання.

До внутрішніх факторів варто віднести ті, що безпосередньо залежать від управлінських рішень керівництва підприємства та організації його внутрішніх процесів. Зокрема, суттєвий вплив мають рівень децентралізації фінансових цілей та завдань, ефективність побудови системи управління фінансовими ресурсами, якісь управлінського обліку та контролю, оптимізація виробничих витрат, а також узгодженість між стратегічними напрямками розвитку та виробничими можливостями. До внутрішніх факторів також можна віднести кваліфікацію персоналу та швидкість реагування на зміни у зовнішньому середовищі.

Щодо зовнішніх факторів то важливе значення мають макроекономічні умови функціонування підприємства. До них належать інфляція, коливання валютного курсу, динаміка цін на сировину, енергоносії та інші ресурси, зміни у податковому та кредитному законодавстві, доступ до фінансових інструментів на ринку капіталів, а також загальний стан розвитку економіки. Значний вплив мають умови ринкової кон'юнктури, інвестиційний клімат, рівень державного регулювання та інтеграційні процеси, що відбуваються у світовій економіці.

Ефективність управління фінансовими ресурсами визначається системним врахуванням взаємодії внутрішніх та зовнішніх факторів, що дозволяє адаптувати фінансову політику підприємства до змін середовища, забезпечити раціональний розподіл ресурсів, підтримувати фінансову рівновагу та сприяти довгостроковому розвитку. Важливим для підприємства є здатність реагувати на зовнішні зміни та забезпечувати внутрішню фінансову дисципліну, що визначає розвиток підприємства у сучасних умовах ведення господарської діяльності.

Удосконалення системи управління фінансовими ресурсами підприємства ґрунтується на науково обґрунтованих принципах, які забезпечують її цілісність, ефективність та адаптивність до змін зовнішнього і внутрішнього середовища. Науковці виділяють наступні принципи управління фінансовими ресурсами:

1. Принцип системності та комплексності передбачає розгляд фінансових ресурсів не як окремих показників, а як систему доходів і витрат, надходження і витрачання фінансових ресурсів під час формування фінансового результату. Таким чином, управління фінансовими ресурсами повинно враховувати всю систему економічних відносин і показників, які виникають у процесі формуванні і використання фінансових ресурсів для виробничих та інвестиційних потреб.

2. Принцип безперервності та динамічності управління реалізується на постійній основі з урахуванням динамічного середовища, що визначається його невизначеністю в умовах воєнного часу, можливістю руйнування майна підприємства, енергодефіциту, мобілізації працівників, порушення ланцюгів постачання сировини, процесів реалізації продукції тощо.

3. Принцип варіативності підходів до розробки управлінських рішень щодо фінансових результатів передбачає розробку декількох варіантів управління фінансовими результатами, декількох наборів планових та прогнозних показників проміжних та кінцевого фінансових результатів. Науковий та практичний підходи передбачають найчастіше застосування

трьох підходів: оптимістичного, реалістичного, песимістичного, інколи додають четвертий – кризовий.

4. Принцип інтеграції з системою управління в цілому по підприємству передбачає, що управління фінансовими ресурсами має бути узгодженим із загальною системою управління, оскільки формування власного капіталу та розподіл позитивного фінансового результату відбувається безпосередньо під впливом управлінських рішень.

5. Принцип орієнтації на стратегічні цілі розвитку передбачає збільшення ринкової позиції підприємства з метою забезпечення його сталого розвитку у перспективі [27-29].

Важливим при вивченні питання управління фінансовими ресурсами належить визначенню основних інструментів, що використовуються в процесі управління. Варто відмітити, що науковці [30] пропонують їх систематизувати за трьома напрямками, зокрема управління внутрішньогосподарським оборотом, формування фінансових ресурсів та їх ефективне використання. Даний підхід дозволяє розглядати управління фінансовими ресурсами не як окремий процес, а як комплекс взаємопов'язаних управлінських дій, що забезпечують безперервність фінансових потоків, збалансованість доходів і витрат та підвищення ефективності фінансової діяльності підприємства.

Інструменти управління внутрішньогосподарським оборотом включають методи контролю за рухом грошових коштів, управління дебіторською і кредиторською заборгованістю, оптимізацію запасів, а також аналіз ліквідності та платоспроможності підприємства. Основна мета цього напрямку полягає у забезпеченні фінансової стабільності та підтриманні необхідного рівня оборотності активів.

Інструменти формування фінансових ресурсів включає механізми залучення власних, позикових і залучених коштів, управління структурою капіталу, політику дивідендів, емісію цінних паперів, кредитні та інвестиційні рішення. Цей напрям орієнтований на створення оптимальної бази

фінансування діяльності підприємства, яка забезпечує фінансову незалежність і доступ до необхідних ресурсів.

Інструменти використання фінансових ресурсів передбачає управління напрямами інвестування, розподіл прибутку, фінансування поточних і капітальних витрат, оцінку ефективності фінансових вкладень. Його метою є досягнення максимальної результативності та рентабельності використання капіталу.

Важливо зазначити, що ефективне управління фінансовими ресурсами повинно ґрунтуватися на інтеграції фінансової політики підприємства, а саме синтезі політики управління оборотними активами, інвестиційної, кредитної, облікової та податкової політик. Такий взаємозв'язок забезпечує єдність фінансових рішень, дозволяє узгодити короткострокові та довгострокові цілі управління, мінімізувати фінансові ризики й підвищити загальну ефективність фінансової системи підприємства.

Основною складовою системи управління фінансовими ресурсами є нормативно-правове та інформаційне забезпечення. Ефективність інформаційного забезпечення залежить від джерел внутрішньої інформації (даних бухгалтерського обліку, фінансової звітності, висновків внутрішнього аудиту, показників фінансового стану підприємства тощо) та від зовнішніх джерел інформації (стану розвитку галузі, індикаторів розвитку фінансового ринку, податкової політики, основних показників грошово-кредитного ринку, політичної та економічної ситуація в державі та ін.) [30].

Отже, ефективна система управління фінансовими ресурсами є основою забезпечення фінансової системи підприємства та визначає його здатність до стабільного розвитку в умовах сьогодення. Управління фінансовими ресурсами є цілеспрямованим і безперервним процесом, який охоплює формування, розподіл, використання та контроль фінансових потоків з метою досягнення оптимальної структури капіталу, забезпечення ліквідності, фінансової стійкості та ефективного розвитку підприємства.

В сучасних умовах важливим є системний і комплексний підхід до управління фінансовими ресурсами підприємства, який передбачає використання науково обґрунтованих принципів діяльності та врахування внутрішніх і зовнішніх факторів, що формують фінансове середовище підприємства.

РОЗДІЛ 2.

АНАЛІЗ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1 Фінансово-економічна характеристика діяльності ТОВ «Семс-Ламік»

Підприємства «Семс-Ламік» створене з метою задоволення потреб ринку, його діяльність спрямована на формування сталого конкурентного середовища, підвищення ефективності виробництва та максимальної адаптації до зміни економічних умов діяльності. Організаційно-правова форма товариство з обмеженою відповідальністю, що дозволяє забезпечити гнучкість управління та залучення капіталу. Підприємства було засноване у 2004 році, проте за рахунок впровадження сучасних технологій та орієнтації на інновації, підприємство суттєво масштабувало свою діяльність і наростило результати діяльності вже починаючи з 2020 року.

Підприємство ціле направлено працює для збільшення частки ринку, зокрема здійснює активне просування продукції на ринку шляхом її адаптації до потреб споживачів. Крім того впроваджує продукцію із високою доданою вартістю, застосовує екологічні технології виробництва та забезпечує баланс між власним фінансуванням та залученими коштами.

Фінансові результати підприємства загалом відображають не лише ефективність його діяльності, а й обґрунтованість та раціональність використання наявних ресурсів. Вона характеризує здатність підприємства забезпечувати стабільне формування доходів та прибуток для забезпечення розширеного відтворення. Аналіз фінансового стану дозволяє не лише оцінити поточний стан, але і перспективи розвитку.

Для проведення фінансово-економічної характеристики діяльності ТОВ «Семс-Ламік» проаналізуємо основні результати його діяльності у 2022-2024рр. з метою оцінки прибутковості діяльності (табл. 2.1).

**Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-
2024рр., тис.грн.**

Показники	Роки			Відхилення	
	2022	2023	2024	+,-	%
1.Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	23687	36468,9	44779,9	21092,9	189,0
2.Собівартість реалізованої продукції	19276,5	28625	35284,7	16008,2	183,0
3.Валовий прибуток	4410,5	7843,8	9495,1	5084,6	215,3
4.Адміністративні витрати	1673,2	2985,8	4209,3	2536,1	251,6
5.Витрати на збут	439,1	856,3	908,2	469,1	206,8
6.Операційний прибуток	2530,4	3808,3	4408	1877,6	174,2
7.Фінансові витрати	887,7	1248,2	2034,4	1146,7	229,2
8.Прибуток до оподаткування	2390,4	4438,2	2836,6	446,2	118,7
9.Чистий прибуток	2136	3967,2	2500,3	364,3	117,1
10.Рентабельність, %	9,02	10,88	5,58	-	61,9

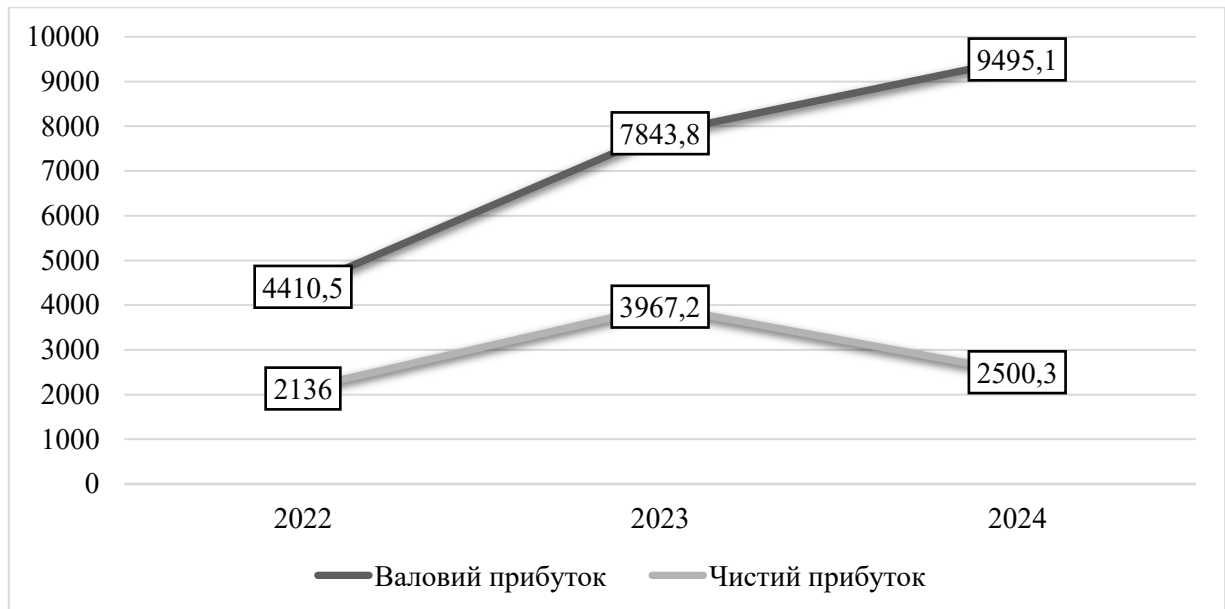
Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Семс-Ламік» у 2022–2024 роках свідчить про значне зростання чистого доходу від реалізації продукції на 89%, а валового прибутку на 115,3%, що свідчить про перевищення темпів зростання виручки від реалізації продукції над темпами зростання собівартості.

Проте, суттєве зростання адміністративних та фінансових витрат на 151,6 та 129,2% відповідно, негативно вплинули на величину чистого прибутку. Незважаючи на його зростання протягом досліджуваного періоду на 17%, проте у порівнянні із попереднім роком прослідковується суттєве його зменшення. Рентабельність підприємства знизилась до 5,58%, що свідчить про необхідність оптимізації витрат та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

Загалом, компанія демонструє стабільне зростання доходів та валового прибутку, але зниження рентабельності вимагає більшої уваги до контролю витрат і оптимізації фінансових процесів.

Фінансові показники, зокрема валовий і чистий прибуток, відображають ефективність використання ресурсів компанії та результативність обраних стратегій управління. Аналіз цих показників дозволяє оцінити не лише фінансову стійкість підприємства, а й вплив організаційних рішень на досягнення економічних цілей (рис.2.1).

*Рис.2.1. Динаміка валового прибутку та чистого прибутку
ТОВ «Семс-Лемік», тис грн*

Джерело: озраховано автором на основі даних фінансової звітності

Варто відмітити, що валовий прибуток мав позитивну динаміку до зростання протягом досліджуваного періоду, щодо чистого прибутку то ситуація є дещо іншою, так у 2023 році він склав 3967,2 тис.грн., що більше на 85% в порівнянні із 2022р. У 2024р. ситуація кардинально змінилася і даний показник склав лише 2500,3 тис. грн, що на 37% менше в порівнянні із попереднім роком. Дана ситуація може бути обумовлена зростанням витрат або вкладенням ресурсів у розвиток діяльності, що тимчасово знизило прибуток.

Оцінка ефективності використання основних засобів є одним із ключових напрямів аналізу діяльності підприємства, оскільки ці ресурси формують його матеріально технічну базу. Своєчасне оновлення, модернізація

та технічне обслуговування є важливою передумовою їх ефективної експлуатації, підприємства повинні забезпечувати баланс між інвестиціями оновлення основних засобів та ефективністю їх використання. Ефективне управління основними засобами є основним чинником забезпечення стабільного розвитку підприємств.

Проаналізуємо ефективність використання основних засобів у досліджуваному підприємстві (табл.2.2).

Таблиця 2.2.

Оцінка ефективності використання основних засобів ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024р.

Показники	Роки			Відхилення	
	2022	2023	2024	+,-	%
1. Середньорічна залишкова вартість основних засобів, тис. грн	6506,2	8083,9	11695,6	5189,4	179,8
2. Середньорічна первісна вартість основних засобів, тис. грн.	9302,4	12015,5	16974,2	7671,8	182,5
3. Чистий дохід (виручка) від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) тис. грн.	23687	36468,9	44779,9	21092,9	189,0
4. Чистий прибуток (збиток), тис. грн.	2136	3967,2	2500,3	364,3	117,1
5. Капіталовіддача, грн.	3,64	4,51	3,83	0,2	105,2
6. Капіталомісткість, грн	0,27	0,22	0,26	- 0,01	95,1
7. Рентабельність основних засобів %	32,83	49,08	21,38	-11,5	65,1

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Аналіз показників використання основних засобів ТОВ «Семс-Ламік» за 2022–2024 роки (табл.2.2) демонструє динамічне зростання вартості основних засобів та виручки компанії. Середньорічна вартість основних засобів збільшилась протягом досліджуваного періоду на 5189,4 тис.грн або майже на 80% і склала у 2024р. 11695,5 тис.грн., що свідчить про інвестиції компанії у модернізацію та розширення матеріальної бази. Аналогічно, середньорічна первісна вартість основних засобів зросла на 82,5%, а виручка від реалізації продукції – на 89%, що підтверджує ефективне діяльності підприємства

Капіталовіддача основних засобів свідчить загалом про високу продуктивність вкладень, хоча у 2024 році спостерігається незначне зниження зазначеного показника порівняно з 2023 роком. Хоча в цілому його значення є відносно високим 3,83, тобто на 1 грн основних засобів отримано у досліджуваному році 3,83 грн виручки.

Щодо капіталомісткості то цей показник є оберненим до капіталовіддачі і його зменшення в динаміці має позитивну тенденцію. Варто відмітити що найнижчим цей показник був у 2023р. і склав 0,22.

Загалом, проведений аналіз показує, що ТОВ «Семс-Ламік» активно інвестує в основні засоби та здатна ефективно їх використовувати для генерування доходу, хоча рентабельність потребує контролю і оптимізації витрат у майбутньому для підтримання стабільної прибутковості.

Аналіз показників ділової активності є вадливим елементом фінансово-економічної оцінки діяльності підприємства, оскільки він дає змогу всебічно оцінити ефективність використання наявних ресурсів та виявити резерви підвищення результатів діяльності.

Таблиця 2.3

Динаміка показників ділової ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2024р. до 2022, %
	2022	2023	2024	
Коефіцієнт оборотності активів	1,43	1,51	1,20	83,9
Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості	2,92	3,86	2,74	93,8
Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості	1,81	2,76	2,22	122,7
Період погашення дебіторської заборгованості, днів	198	115	159	80,3
Період погашення кредиторської заборгованості, днів	137	98	145	105,8

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Проведений аналіз показників ділової активності (табл.2.3) свідчить, що коефіцієнт оборотності активів у 2023р. в порівнянні із 2022р. зріс, що свідчить про покращення ефективності використання майна підприємства,

проте у 2024р. прослідковується його зменшення до 1,2, тобто на 16,1% протягом досліджуваного періоду, що може свідчити про зростання частки необоротних активів у структурі балансу.

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості демонструє аналогічну тенденцію, у 2023 році даний показник мав найвище значення, що свідчило про прискорення розрахунків із постачальниками. Відповідно суттєво зріс період погашення кредиторської заборгованості з 98 днів у 2023р. до 145 днів у 2024р. Це може бути обумовлено як змінами умов постачання так і збільшенням обсягів закупівлі.

Щодо оборотності дебіторської заборгованості то проведений аналіз свідчить про позитивну динаміку. У 2023р7 коефіцієнт збільшився до 2776, що свідчить про прискорення розрахунків із покупцями. Незважаючи на його незначне зменшення у 2024р., загалом протягом досліджуваного періоду показник зріс на 22,7%. Щодо періоду погашення дебіторської заборгованості то зазначений показник зменшився на 39 днів і у 2024р. склав 159 днів, проте в порівнянні із попереднім роком прослідковується його зростання. Варто відмітити, що зростання тривалості обороту дебіторської заборгованості потенційно знижує ліквідність підприємства, оскільки кошти довше перебувають у розрахунках з клієнтами.

Крім того у досліджуваному підприємстві у 2022-2023рр. зберігався баланс між строками погашення кредиторської і дебіторської заборгованості, що свідчить про стабільну фінансову політику. Проте у 2024р. дебіторська заборгованість погашалася швидше ніж кредиторська, що може свідчити про зростання дефіциту оборотних коштів та необхідність залучення короткострокового фінансування.

Загалом динаміка показників ділової активності підприємства свідчить про позитивні результати управління оборотними активами.

Ще одним важливим етапом діагностики фінансового стану підприємства є аналіз показників ліквідності, оскільки він дає можливість оцінити здатність суб'єкта господарювання своєчасно виконувати свої

короткострокові зобов'язання, підтримувати платоспроможність і фінансову стабільність. У сучасних умовах ринкової економіки, що характеризується високим рівнем невизначеності б коливанням попиту та змінами у фінансовому середовищі, забезпечення належного рівня ліквідності є передумовою ефективного функціонування та стійкого розвитку суб'єкта господарювання.

Проаналізуємо динаміку показників ліквідності ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024рр. (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

**Динаміка показники ліквідності ТОВ «Семс-Ламік»
у 2022-2024 рр.**

Показник	Роки			Відхилення 2022 р. до 2022, %
	2022	2023	2024	
Коефіцієнт поточної ліквідності	0,53	0,4	0,45	84,9
Коефіцієнт швидкої ліквідності	0,53	0,38	0,41	77,4
Коефіцієнт абсолютної ліквідності	0,06	0,06	0,08	133,3

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Проаналізувавши показники ліквідності ТОВ «Семс-Ламік» можна зробити наступні висновки, так, коефіцієнт поточної ліквідності протягом досліджуваного періоду знизився на 15,1% і у 2024р. склав 0,45. Значення даного показника є нижчим за нормативний рівень, що свідчить про недостатню платоспроможність підприємства та потенційну залежність від короткострокового фінансування для покриття поточних зобов'язань.

Щодо коефіцієнта швидкої ліквідності, то варто відмітити, що у 2022р. даний показник знаходився в межах норми (0,5-1), що свідчило що на кожен гривню поточних зобов'язань припадало 0,53 високоліквідних оборотних активів. Протягом досліджуваного періоду даний показник знизився на 226,% і склав 0,41, тобто підприємство має обмежену можливість щодо покриття поточних зобов'язань.

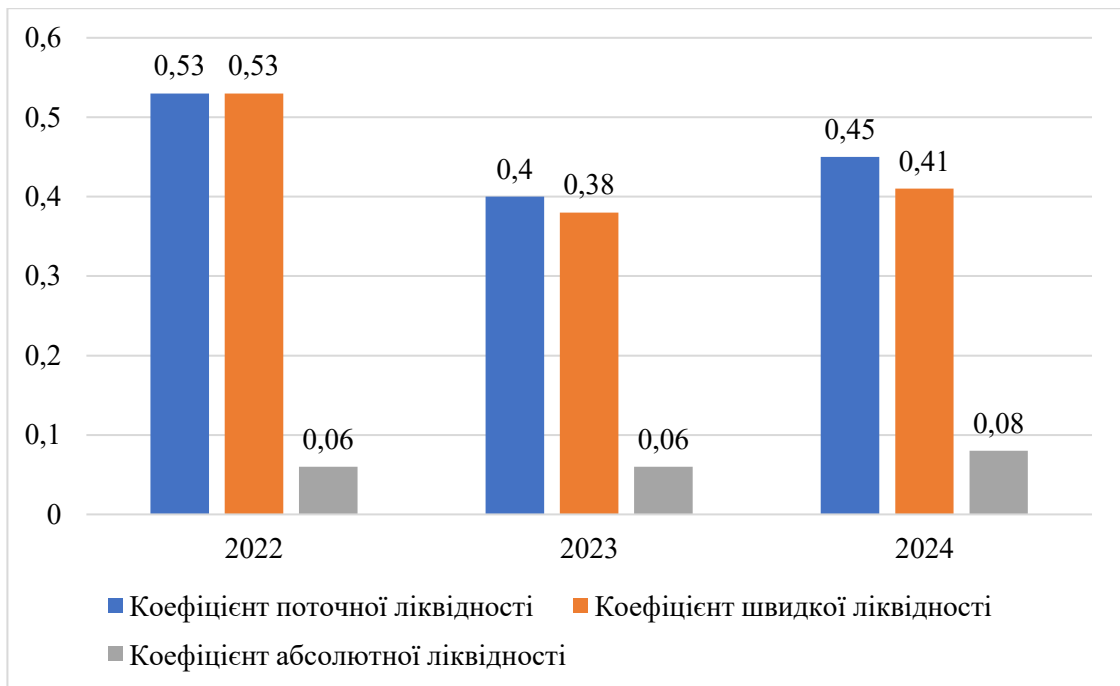

Рис. 2.2 Показники ліквідності ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024рр.

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Щодо коефіцієнта абсолютної ліквідності, який частку короткострокових зобов'язань, що може бути погашена за рахунок високоліквідних активів то варто відмітити, що прослідковується його зростання на 33,3%, проте даний показник залишається на досить низькому рівні 0,08, що вказує на обмежену можливість швидкого покращення боргових зобов'язань (табл. 2.3 та рис. 2.2).

Отже проведенні дослідження свідчать, що діяльність підприємства має певні позитивні тенденції, проте загалом фінансовий стан залишається відносно нестійким. Показники діяльності демонструють недостатній рівень платоспроможності, що може обмежувати здатність підприємства до використання короткострокових зобов'язань. Фінансові результати діяльності підприємства відображають ефективність використання фінансових результатів, незважаючи на наявні ризики підприємство має потенціал для підвищення фінансової стійкості шляхом оптимізації оборотних активів, контролю за витратами та поліпшення управління дебіторською заборгованістю.

В цілому, фінансово-економічні результати діяльності свідчать про необхідність системного підходу до управління фінансовими ресурсами для забезпечення довгострокової ефективності діяльності.

2.2 Аналіз структури та динаміки фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік»

Фінансові ресурси підприємства відображають сукупність грошових доходів і надходжень, що перебувають у його розпорядженні та використовуються для забезпечення відтворювального процесу. В умовах зростаючої конкуренції та нестабільності ринкового середовища особливого значення набуває аналіз структури, складу та динаміки фінансових ресурсів, що дозволяє своєчасно виявити тенденції їх формування та використання, а також визначити напрями підвищення фінансової стійкості.

Варто відмітити, що аналіз структури фінансових ресурсів дає змогу оцінити пропорції між власними, залученими та позиченими джерелами фінансування, а дослідження динаміки простежити зміни у їх обсягах і складі, виявити тенденції розвитку та можливі проблеми у фінансовому забезпеченні діяльності.

Проведений аналіз динаміки фінансових ресурсів досліджуваного підприємства (табл.2.5) свідчить про суттєві зрушення. Так протягом досліджуваного періоду суттєво зріс розмір власного капіталу більше ніж у 2 рази і у 2024р. склав 950830 тис.грн. дана ситуація обумовлена зростанням розміру нерозподіленого прибутку з 445927 тис.грн у 2022р. до 947635 тис.грн у 2024р.

Щодо довгострокових зобов'язань та забезпечить варто відмітити їх зростання майже на 37%, це пов'язано із зростанням довгострокових кредитів банків на 31,3% протягом 2022-2024рр. та інших довгострокових зобов'язань на 40,3%.

Аналіз динаміки складових фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Показники	Роки, тис. грн.			Абсолютне відхилення	Відносне відхилення
	2022	2023	2024	2024 до 2022	2024 до 2022
Власний капітал					
Зареєстрований (пайовий) капітал	465	465	465	0	100
Додатковий капітал	2730	2730	2730	0	100
Нерозподілений прибуток	445927	648411	947635	501708	212,5
Власний капітал, всього	449122	651606	950830	501708	211,7
Довгострокові зобов'язання і забезпечення					
Довгострокові кредити банків	145628	145474	191264	45636	131,3
Інші довгострокові зобов'язання	244101	233288	342435	98334	140,3
Довгострокові зобов'язання, всього	389729	378762	533699	143970	136,9
Поточні зобов'язання і забезпечення					
Короткострокові кредити банків	0	7600	0	0	0
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	255479	236873	339397	83918	132,8
товари, роботи, послуги	103757	125948	185748	81991	179,0
розрахунками з бюджетом	48465	57084	65533	17068	135,2
розрахунками зі страхування	7788	7764	8512	724	109,3
розрахунками з оплати праці	38030	41921	59575	21545	156,7
за одержаними авансами	4677	4973	6488	1811	138,7
розрахунками з учасниками	1000	650	88392	87392	8839,2
Поточні забезпечення	39023	43526	69570	30547	178,3
Інші поточні зобов'язання	12720	18779	2420	-10300	19,0
Поточні зобов'язання і забезпечення, всього	510939	545118	825635	314696	161,6

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Щодо поточних зобов'язань то вони теж суттєво зросли більше ніж на 61%, суттєвий вплив обумовило збільшення поточної кредиторської заборгованості за розрахунками з учасниками з 1000 тис.грн. у 2022р. до 88392 тис.грн у 2024р. Варто також відмітити, що відбулося зростання по всіх статтях поточної кредиторської заборгованості у досліджуваному періоді. Лише інші поточні зобов'язання мали тенденцію до зменшення, так їх показник зменшився із 12720 тис.грн до 2420 тис.грн.

Таблиця 2.6

Аналіз динаміки фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Показники	Роки, тис. грн.			Абсолютне відхилення 2024 до 2022	Відносне відхилення 2024 до 2022
	2022	2023	2024		
Власний капітал	449122	651606	950830	501708	211,71
Позичений капітал	900668	923880	1359334	458666	150,93

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Проведений аналіз (табл.2.6 та рис. 2.3) свідчить, що темпи зростання власного капіталу значено перевищують темпи зростання позикового капіталу, хоча його частка є вищою. Так, власний капітал зріс у 2,1 раз протягом 2022-2024рр., а позиковий капітал лише на 51% і в 2024р. склав 1359334 тис.грн.

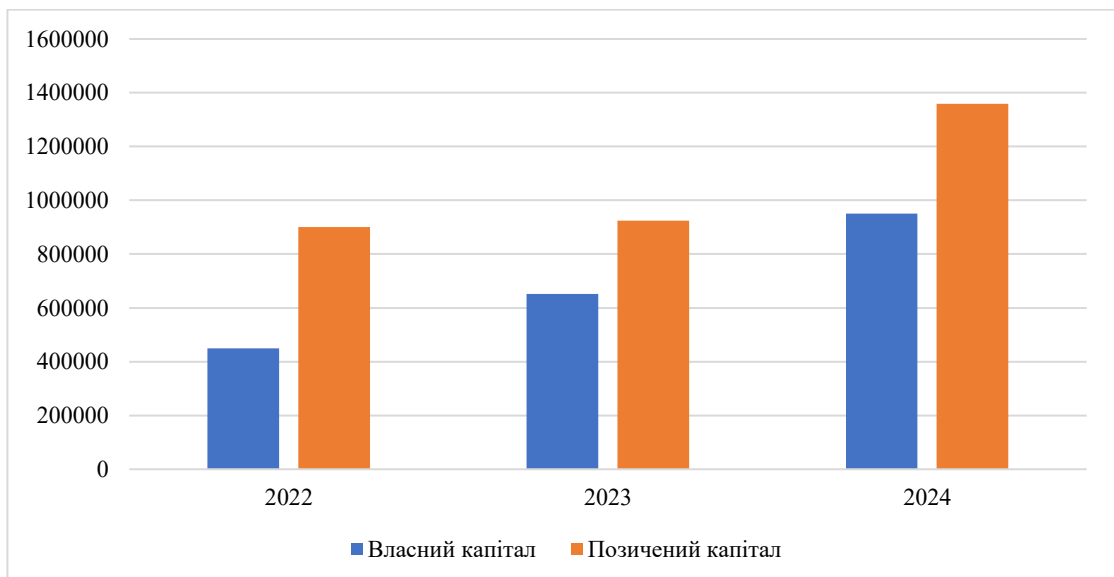
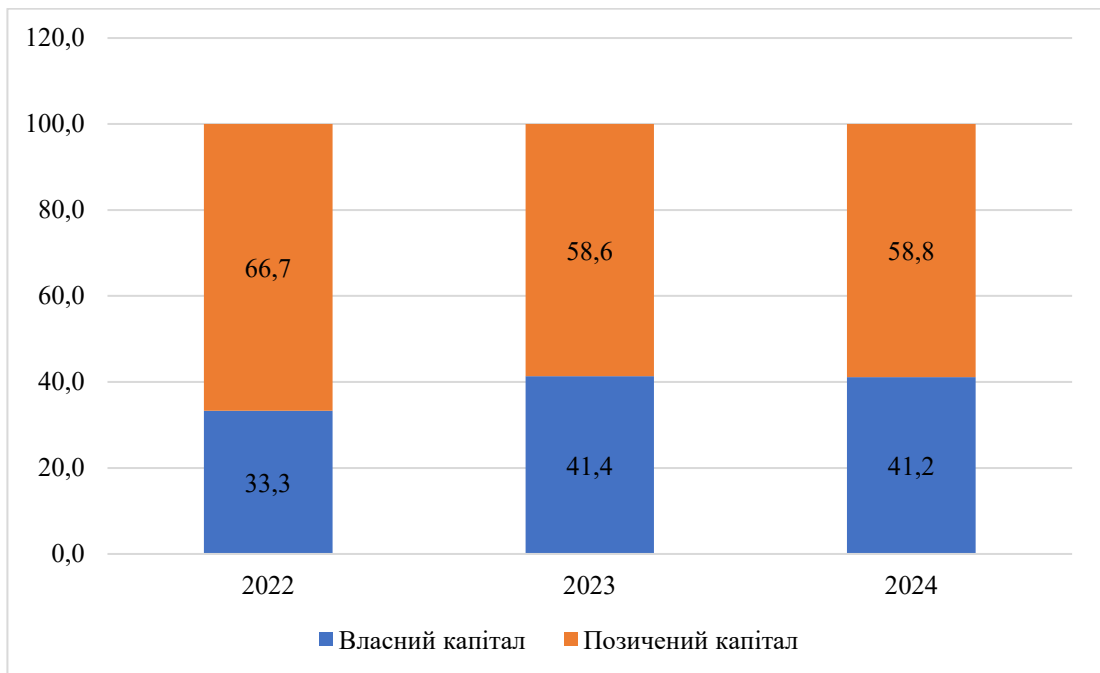

Рис. 2.3 Структура фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024рр.

Аналіз структури фінансових ресурсів є важливою складовою системи фінансового управління, оскільки даний аналіз забезпечує глибоке розуміння джерел формування капіталу та напрямків його використання. Визначення співвідношення між власним і позиченим капіталом дозволяє оцінити рівень фінансової незалежності підприємства, його стійкість та можливість реагування на ризикові ситуації.

Рис. 2.4 Структура фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024рр.

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Щодо структури фінансових ресурсів (рис.2.4) то варто відмітити, що суттєвих змін не прослідковується. Так, у 2022р. частка власного капіталу становила 33,3%, зважаючи на те що величина власного капіталу зростала швидше ніж позиченого у досліджуваному періоді, закономірним є зростання частки власного капіталу до 41,2%.

Щодо позичених фінансових ресурсів то прослідковується протилежна динаміка. Так, у 2022р. їх питома вага становила 66,7%, а у 2024 вона зменшилася до 58,8%.

Крім того, проведення аналізу структури фінансових ресурсів є важливим при обґрунтування необхідності залучення додаткових коштів. Раціональна структура джерел фінансування сприяє зменшенню фінансових ризиків забезпеченню стабільного розвитку підприємства.

Таблиця 2.7

Аналіз структури складових фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік» за 2022-2024 рр., %

Показники	Роки			Відхилення 2024 до 2022,+/-
	2022	2023	2024	
Зареєстрований (пайовий) капітал	0,03	0,03	0,02	-0,01
Додатковий капітал	0,20	0,17	0,12	-0,08
Нерозподілений прибуток	33,04	41,16	41,02	7,98
Власний капітал, всього	33,27	41,36	41,16	7,89
Довгострокові кредити банків	10,79	9,23	8,28	-2,51
Інші довгострокові зобов'язання	18,08	14,81	14,82	-3,26
Довгострокові зобов'язання, всього	28,87	24,04	23,10	-5,77
Короткострокові кредити банків	0,00	0,48	0,00	0,00
Поточна кредиторська заборгованість за: довгостроковими зобов'язаннями	18,93	15,03	14,69	-4,24
товари, роботи, послуги	7,69	7,99	8,04	0,35
розрахунками з бюджетом	3,59	3,62	2,84	-0,75
розрахунками зі страхування	0,58	0,49	0,37	-0,21
розрахунками з оплати праці	2,82	2,66	2,58	-0,24
за одержаними авансами	0,35	0,32	0,28	-0,07
розрахунками з учасниками	0,07	0,04	3,83	3,75
Поточні забезпечення	2,89	2,76	3,01	0,12
Інші поточні зобов'язання	0,94	1,19	0,10	-0,84
Поточні зобов'язання і забезпечення, всього	37,85	34,60	35,74	-2,11

Проведений аналіз структури складових фінансових ресурсів (табл.2.7) свідчить, що у 2022р. найбільшу питому вагу займали поточні зобов'язання 37,85%, що було зумовлено значною питомою вагою поточної кредиторської заборгованості за довгостроковими зобов'язаннями – 18,93%. Протягом досліджуваного періоду частка поточних зобов'язань зменшилася на 2,11% і в 2024р. склала 35,74%. Щодо суттєвих зрушень по складових поточних зобов'язань то можна відмітити зростання питомої ваги кредиторської заборгованості за розрахунками з учасниками з 0,07% у 2022р. до 3,83% у 2024р.

Щодо довгострокових зобов'язань то їх частка зменшилася 5,77%, з 28,87% у 2022р. до 23,10% у 2024р, що обумовлено зменшенням питомої ваги довгострокових кредитів банків та інших довгострокових зобов'язань на 2,51% та 3,26% відповідно.

Варто відмітити, що питома вага власного капіталу протягом досліджуваного періоду зросла майже на 8% і в 2024р. склала 41,16%, це обумовлено головним чином зростанням частки нерозподіленого прибутку протягом 2022-2024рр.

Для проведення більшого повного аналізу доцільно проаналізувати структуру власного і позиченого капіталу з метою формування обґрунтованих висновків проведеного дослідження.

Таблиця 2.8

**Аналіз динаміки та структури власних фінансових ресурсів ТОВ
«Семс-Ламік» за 2022-2024 рр., %**

Показник	2022		2023		2024		Абсолютне відхилення	
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%
Зареєстрований капітал	465	0,10	465	0,07	465	0,05	0	-0,05
Додатковий капітал	2730	0,61	2730	0,42	2730	0,29	0	-0,32
Нерозподілений прибуток	445927	99,29	648411	99,51	947635	99,66	501708	0,38
Власний капітал, всього	449122	100	651606	100	950830	100	501708	0,00

Проведений аналіз динаміки та структури власного капіталу досліджуваного підприємства (табл.2.8) свідчить, що суттєвих структурних зрушень не відбулося. Оскільки розмір зареєстрованого та додаткового капіталу протягом досліджуваного періоду не змінився і є відносно невеликим у порівнянні із нерозподіленим прибутком, то і їх частка є менше 1%. Щодо величини нерозподіленого прибутку то він суттєво зріс і займає найбільшу питому вагу у структурі власних фінансових ресурсів. Це свідчить про стабільну результативність діяльності підприємства, що дозволяє формувати суттєві фінансові результати та можливість до самофінансування.

Важливим також є аналіз структури позиченого капіталу, оскільки це дозволяє визначити рівень його фінансової залежності від зовнішніх джерел фінансування. Позиковий капітал відіграє важливу роль у забезпеченні процесу виробництва, проте потрібно розуміти, що надмірна його частка у загальній структурі капіталу може призвести до зростання фінансових ризиків та зниження платоспроможності. Тому проведення детального аналізу щодо структури короткострокових і довгострокових зобов'язань є вкрай важливим при аналізі ефективності використання фінансових ресурсів підприємства.

Таблиця 2.9

**Аналіз динаміки та структури позичених фінансових ресурсів ТОВ
«Семс-Ламік» за 2022-2024 рр., %**

Показник	2022		2023		2024		Абсолютне відхилення	
	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%	тис.грн	%
Довгострокові зобов'язання і забезпечення	389729	43,3	378762	41,0	533699	39,3	143970	-4,0
Поточні зобов'язання і забезпечення	510939	56,7	545118	59,0	825635	60,7	314696	4,0
Позичковий капітал, всього	900668	100	923880	100	1359334	100	458666	0

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Проведений аналіз динаміки і структури позичених фінансових ресурсів (табл.2.9) свідчать, що протягом досліджуваного періоду відбулися незначні структурні зрушення.

Так, частка поточних зобов'язань і забезпечень протягом 2022-2024рр. зросла на 4% і в 2024р. склала 60,7%, закономірно, що питома вага довгострокових зобов'язань зменшилася і склала 39,3% (рис.2.5)

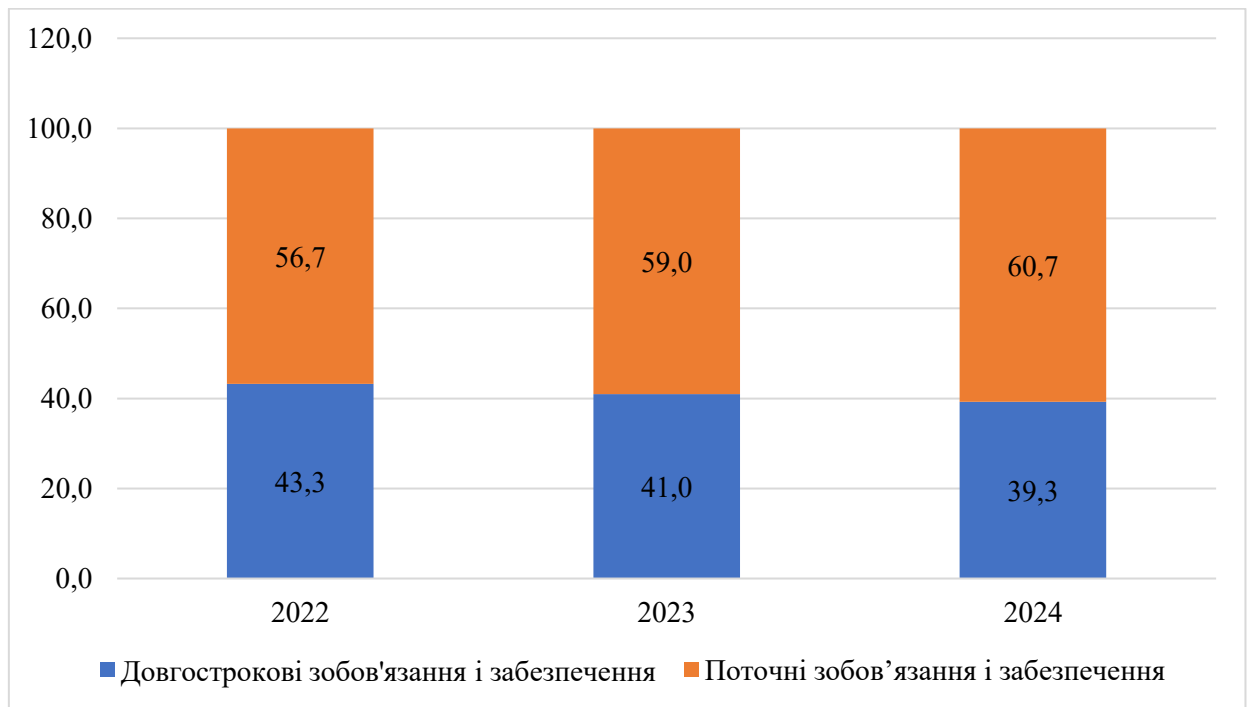

Рис. 2.4 Структура позичених фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024рр.

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Дана структура позичкового капіталу потребує постійного моніторингу та аналізу оскільки суттєва залежність від короткострокових зобов'язань може негативно вплинути на фінансову стійкість і здатність підприємства виконувати свої довгострокові зобов'язання.

Отже, проведений аналіз свідчить, що спостерігаються незначні структурні зрушення у співвідношенні власних і позичених джерел фінансування. Зростання частки поточних зобов'язань і забезпечень при одночасному зниженні питомої ваги довгострокових джерел фінансування свідчить про підвищення залежності підприємства від короткострокових

позикових ресурсів. Водночас достатній рівень власного капіталу, зокрема за рахунок зростання нерозподіленого прибутку, є основою для фінансової стійкості та самофінансування.

2.3. Оцінка ефективності управління фінансовими ресурсами ТОВ «Семс-Ламік»

Управління фінансовими ресурсами є ключовою передумовою забезпечення стабільного функціонування підприємства, підвищення його конкурентоспроможності та фінансової стійкості. Ефективність управління фінансовими ресурсами визначає здатність підприємства формувати, розподіляти та використовувати кошти таким чином, щоб досягати максимального економічного результату. Ефективне управління фінансовими ресурсами у сучасних умовах ведення господарської діяльності є однією із передумов забезпечення прибутковості та стійкості розвитку суб'єкта господарювання.

Проведений аналіз типу фінансового стану (табл.2.10) досліджуваного підприємства свідчить, що у 2022-2024рр. підприємство мало абсолютну фінансову стійкість, про що свідчить трьохкомпонентний показник протягом всього терміну дослідження. Інтерпретація даного показника полягає в тому, що запаси повністю покриваються власними оборотними коштами, тобто підприємство не залежить від залучених чи короткострокових позикових джерел для фінансування оборотних активів.

Зростання величини власних і довгострокових фінансових ресурсів при стабільному покритті запасів свідчить про ефективне управління капіталом та достатній рівень платоспроможності підприємства. Даний стан є найсприятливішим з позиції фінансової стійкості, оскільки підприємство не залежить від зовнішнього фінансування, знижуються ризики щодо зростання заборгованості та створюються передумови для стабільного розвитку суб'єкта господарювання.

Оцінка типу фінансової стійкості ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024

рр., тис. грн

Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.	
	2022	2023	2024	+/-	%
Власні оборотні кошти	103499	237856	394523	291024	381,2
Довгострокові зобов'язання	389729	378762	533699	143970	136,9
Короткострокові кредити	0	7600	0	0	0
Запаси	23698	42215	41381	17683	174,6
Наявність власних оборотних коштів і довгострокових зобов'язань для формування запасів	493228	616618	928222	434994	188,2
Загальна величина джерел формування запасів	493228	624218	928222	434994	188,2
Надлишок (+) або нестача (-) власних обігових коштів	79801	195641	353142	273341	442,5
Надлишок (+) або нестача (-) власних і позикових коштів	469530	574403	886841	417311	188,9
Надлишок (+) або нестача (-) загальної суми основних джерел для формування запасів	469530	582003	886841	417311	188,9
Тип фінансової стійкості	абсолютна стійкість	абсолютна стійкість	абсолютна стійкість	-	

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Оцінка показників фінансової стійкості є невід'ємною складовою ефективного управління фінансовими ресурсами підприємствами, оскільки дозволяє комплексно оцінити здатність суб'єкта господарювання забезпечувати свою платоспроможність. Фінансова стійкість відображає баланс між власними і позиченими джерелами фінансування і є важливим інструментом у забезпеченні стабільності грошових потоків, що в сукупності сприяє зміцненню позицій підприємства на ринку.

Таблиця 2.11

Показники фінансової стійкості ТОВ «Семс-Ламік» за 2022-2024 рр.

Показник	Роки			Відхилення 2024 р. до 2022 р.,	
	2022	2023	2024	+/-	%
Коефіцієнт автономії	0,333	0,414	0,412	0,079	123,7
Коефіцієнт маневреності власного капіталу	0,730	0,745	0,693	-0,037	94,9
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,621	0,654	0,643	0,021	103,4
Коефіцієнт фінансової залежності	3,005	2,418	2,430	-0,576	80,8

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Проведений аналіз показників фінансової стійкості досліджуваного підприємства (табл.2.11 та рис.2.5) свідчить, що коефіцієнт фінансової залежності протягом досліджуваного періоду зменшився майже на 20% і в 2024р. склав 2,43. Тобто на кожен гривню власного капіталу підприємство використовує 2,43 грн фінансових ресурсів. Варто відмітити що значення даного показника знаходиться в межах норми і його зниження в динаміці свідчить про позитивні зрушення.

Щодо коефіцієнта фінансової стійкості то варто відмітити що прослідковується незначне його зростання з 0,621 у 2022р. до 0,643 у 2024р. Значення даного показника є дещо нижчим за нормативне і може свідчити про недостатню фінансову стійкість у довгостроковій перспективі діяльності підприємства.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу має тенденцію до зменшення. Так, у 2022р. зазначений показник склав 0,73, а у 2024р. – 0,69. Незважаючи на незначне зниження, даний показник знаходиться в межах

норми і свідчить про достатність фінансових ресурсів для фінансування необоротних активів.

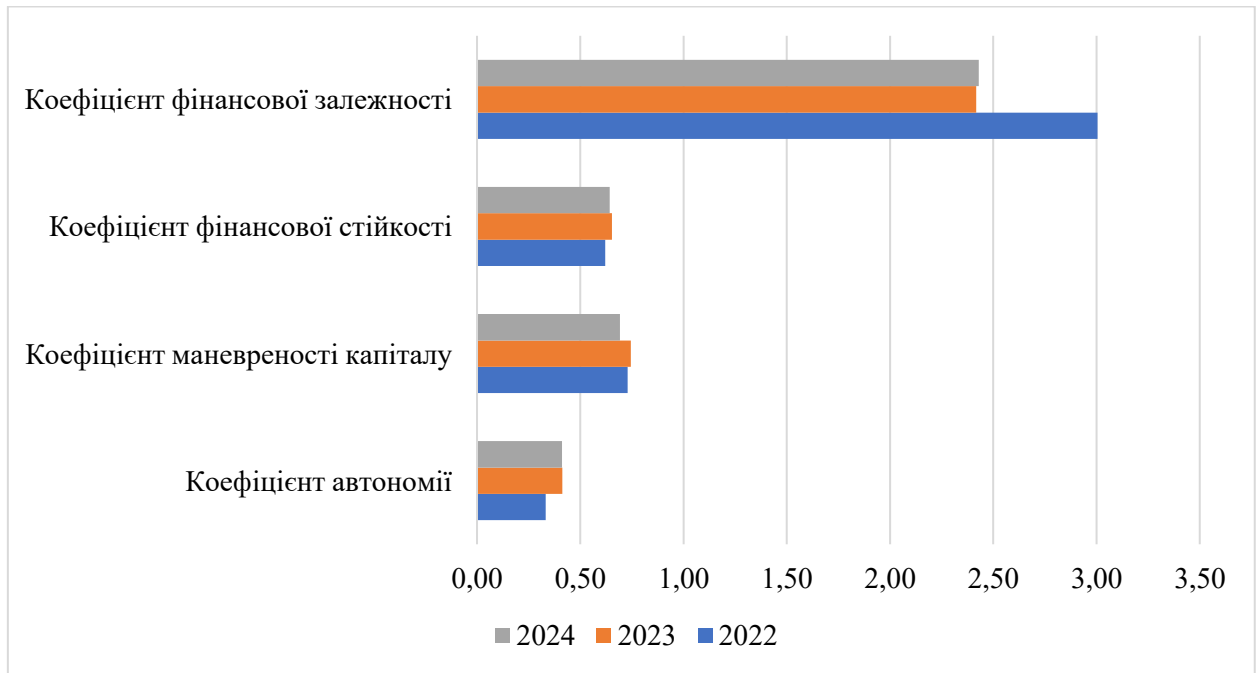

Рис.2.5. Динаміка показників фінансової стійкості підприємства, 2022-2024рр.

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Аналіз коефіцієнта автономії свідчить, що у 2022р. підприємство могло фінансувати 33% активів за рахунок власних коштів, у 2024р. показник зріс, тобто власними фінансовими ресурсами підприємства могло профінансувати 41% активів. Даний показник знаходиться в межах нормативного тобто підприємство ефективно використовує фінансові ресурси.

Досить важливим при аналізі ефективності використання фінансових ресурсів є аналіз показників рентабельності, оскільки вона відображає здатність підприємства генерувати прибуток від вкладених коштів. Дані показники дозволяють комплексно оцінити результативність діяльності та визначити рівень прибутковості окремих видів ресурсів, що використовуються суб'єктом господарювання.

Аналіз показників рентабельності дозволяє об'єктивно оцінити наскільки ефективно використовуються власні та позичені фінансові ресурси підприємства.

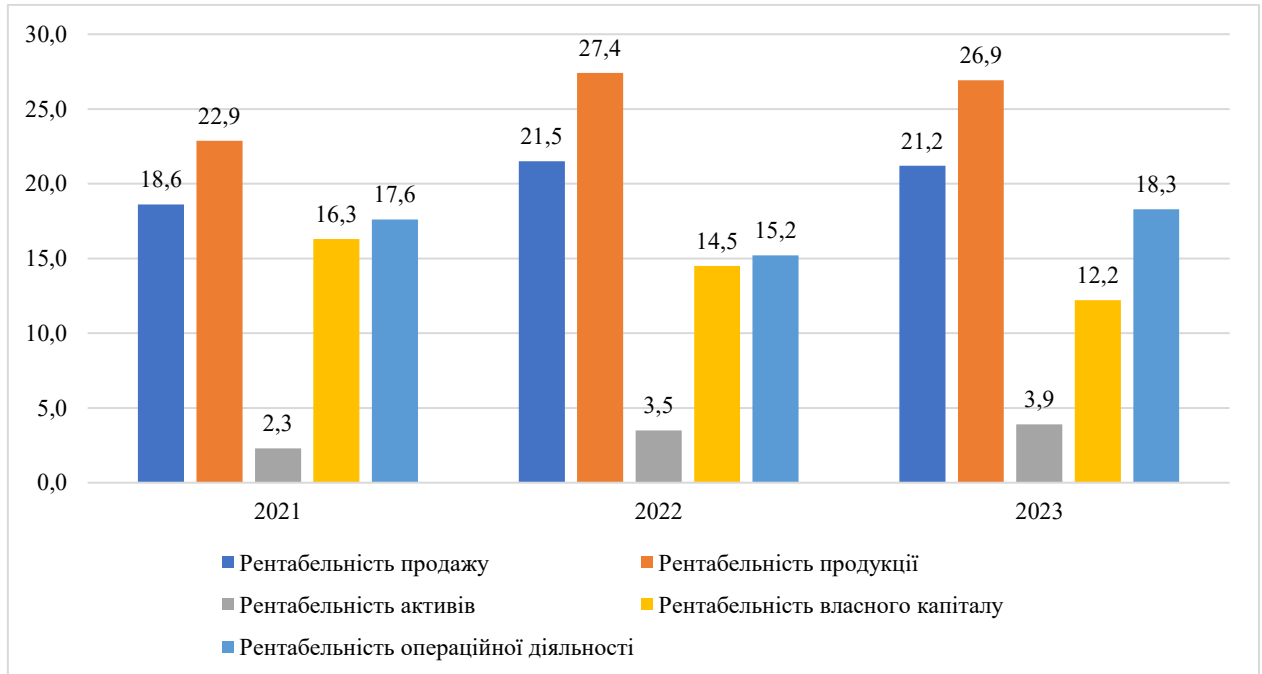

Рис.2.5. Динаміка показників фінансової стійкості підприємства, 2022-2024рр.

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Проведений аналіз рентабельності свідчить, що рентабельність продукції зростає на чотири відсоткові пункти і у 2024р. склала 26,9%. Зростання даного показника в динаміці свідчить, що темпи зростання виручки перевищують темпи зростання собівартості.

Зростання рентабельності продажів свідчить, що кожна одиниця виручки приносить більше прибутку, це може бути обумовлено оптимізацією витрат, або збільшенням обсягів продажу продукції досліджуваним підприємством.

Щодо рентабельності власного капіталу то прослідковується її зменшення з 16,3% у 2022р. до 12,2% у 2024р. Дана динаміка обумовлена тим, що власний капітал суттєво зріс протягом періоду дослідження, а величина чистого прибутку практично не змінилася.

Рентабельність операційної діяльності не зазнала суттєвих змін, так у 2022р. її показник складав 17,%, в у 2024р. – 18,3%.

Проведений аналіз ефективності використання фінансових ресурсів свідчить, що у досліджуваному підприємстві вона є відносно високою, що забезпечує стабільність діяльності та фінансову стійкість. Дослідження структури фінансових ресурсів, показників фінансової стійкості та рентабельності дозволило виявити слабкі та сильні сторони у управлінні фінансовими ресурсами та виявити резерви підвищення ефективності використання власних та позичених коштів.

Позитивна динаміка рентабельності продажів та достатній рівень власного капіталу свідчить про здатність підприємства ефективно формувати та використовувати фінансові ресурси для забезпечення ефективної роботи підприємства.

РОЗДІЛ 3

ОБГРУНТУВАННЯ ОСНОВНИХ НАПРЯМІВ УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМИ РЕСУРСАМИ ТОВ «СЕМС-ЛАМІК» В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

3.1 Концептуальні засади удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства

В умовах розвитку ринкової економіки, посилення конкурентного середовища та зростання фінансових ризиків особливої актуальності набуває питання удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами підприємства. Ефективне управління фінансовими потоками забезпечує стабільність діяльності суб'єкта господарювання, підвищує його інвестиційну привабливість та сприяє формуванню стійких конкурентних переваг. Проте потрібно розуміти, що забезпечення ефективної системи управління повинна базуватися на врахуванні цифровізації економічних процесів, зростання вартості капіталу та необхідності гнучкого реагування на зміни зовнішнього середовища.

Використання ефективного механізму управління фінансовими ресурсами сприяє досягненню фінансової стійкості підприємства, підвищенню ефективності використання наявних ресурсів та досягненню стратегічних цілей. Важливим є визначити ключові чинники, що впливають на ефективність фінансового управління, визначити проблеми які потребують першочергового вирішення та обґрунтувати напрями їх вирішення з врахуванням сучасних тенденцій.

Для підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами підприємства необхідним є вдосконалення фінансово-економічного механізму, що забезпечує стабільність, конкурентоспроможність та розвиток суб'єктів господарювання.

Важливим є розробка комплексної фінансової стратегії спрямованої на нарощення власного фінансового капіталу. Така стратегія має передбачати

оптимальне поєднання внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування, зокрема за рахунок ефективного використання залучених коштів, розвитку партнерських відносин із фінансовими установами та інвесторами, а також ефективне управління кредитними ресурсами.

Не менш важливим є забезпечення ефективної системи управління витратами із врахуванням специфіки діяльності суб'єкта господарювання. Це передбачає впровадження системи бюджетування, контролінгу, нормування витрат і мотивацію персоналу до ефективного використання наявних на підприємстві ресурсів [31, с.33].

Крім того потрібно приділяти особливу увагу фінансовому контролю за цільовим використанням коштів, що дає можливість знизити ризики нераціонального та неефективного витрачання фінансових ресурсів. В даному аспекті доцільним є розширення функцій внутрішнього аудиту, підвищення прозорості фінансових потоків та забезпечення належного рівня фінансової дисципліни [32, с.334].

Особливу увагу слід приділити удосконаленню взаємодії між фінансово-економічними службами підприємства. Ефективна комунікація сприятиме узгодженості дій між структурними підрозділами, забезпечить швидкий обмін інформацією та оперативне реагування на зміни внутрішнього та зовнішнього середовища [31, с.33].

Одним із основних чинників ефективного управління є систематичне проведення економічного аналізу діяльності підприємства на основі заздалегідь сформованої інформаційно-аналітичної бази. Це дозволяє систематично здійснювати моніторинг фінансових показників, виявляти резерви підвищення рентабельності, прогнозувати результати діяльності та приймати обґрунтовані управлінські рішення [33, с.42].

Доцільним, також є вдосконалення системи страхового захисту підприємства, що забезпечить мінімізацію фінансових ризиків, пов'язаних із непередбачуваними подіями, коливаннями на ринку та змінами зовнішнього середовища [33, с.45].

З метою забезпечення сталого розвитку та підвищення інвестиційної привабливості підприємства необхідно поступово нарощувати обсяги інвестицій у власний капітал, спрямовуючи їх на модернізацію виробничих потужностей, впровадження інноваційних технологій, підвищення якості продукції та розширення ринків збуту [32, с.338].

Узагальнюючи запропоновані науковцями заходи для покращення використання фінансових ресурсів, можна зробити висновок, що формування сучасного механізму управління фінансовими ресурсами має ґрунтуватися на принципах стратегічного планування, раціонального використання капіталу, прозорості фінансових операцій і систематичного удосконалення управлінських процесів.

Відповідно до проведеного дослідження визначено основні складові елементи механізму управління фінансовими ресурсами. Зокрема першочергово потрібно визначити цілі та завдання дослідження – стратегічні орієнтири фінансової діяльності, що в подальшому забезпечуватиме ефективне формування, розподіл та використання фінансових ресурсів з метою досягнення стійкого розвитку підприємства.

Не менш важливим є обґрунтування суб'єктів та об'єктів управління. Узгоджена робота учасників даного процесу забезпечує раціоналізацію фінансової політики для досягнення стратегічних цілей. Щодо об'єктів доцільно розуміти якими фінансовими ресурсами може оперувати підприємства.

Практичні засоби впливу на фінансові ресурси передбачають врахування фінансового планування, прогнозування, бюджетування з метою досягнення збалансованості між доходами та витратами.

Завершальним етапом управління є контроль і регулювання, що передбачає оцінку фактичних результатів, виявлення відхилень від запланованих показників та коригування їх відповідно до поставлених цілей.

Систематично потрібно здійснювати регулювання фінансових показників, таких як рівень прибутковості, ліквідність, фінансова стійкість та

інвестиційна привабливість, що в цілому характеризує результати діяльності суб'єкта господарювання (рис 3.1).

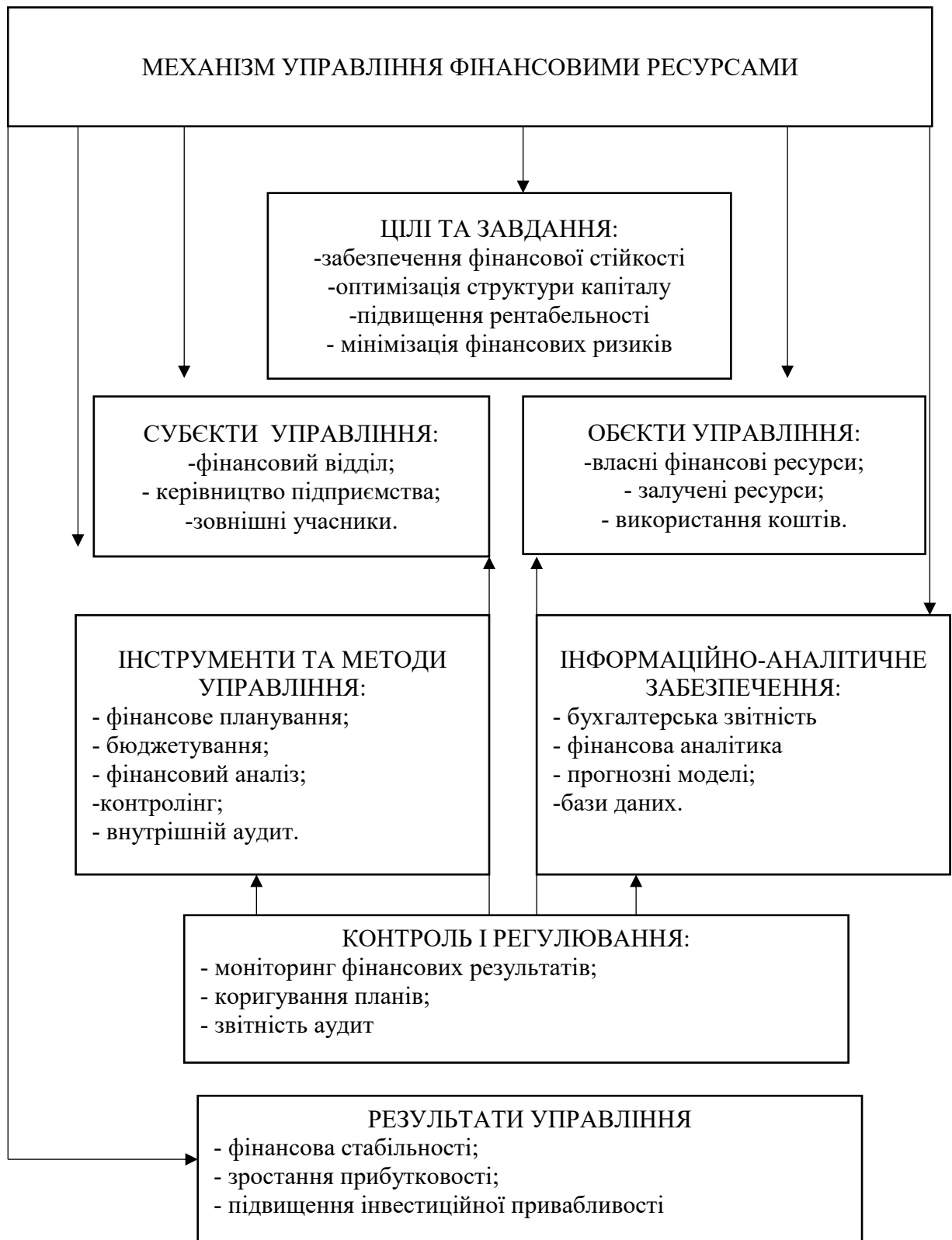

Рис. 3.1 Механізм управління фінансовими ресурсами підприємства

Джерело: сформовано автором на основі [32, с.338].

Для комплексної оцінки результатів використання фінансових ресурсів доцільним є застосування методів стратегічного аналізу, серед яких важливе місце належить SWOT-аналізу

Необхідність використання SWOT-аналізу зумовлена його здатністю забезпечити системний підхід до дослідження фінансового стану підприємства, оскільки він враховує як внутрішні чинники (сильні та слабкі сторони), так і зовнішній вплив (можливості та загрози). Це дає змогу не лише проаналізувати поточний рівень ефективності використання фінансових ресурсів, але й визначити стратегічні напрями її оптимізації.

Таблиця 3.1

SWOT-аналіз ефективності управління фінансовими ресурсами

ТОВ «Семс-Ламік»

Сильні сторони	Можливості
Стабільна структура власного капіталу; Достатній рівень рентабельності діяльності; Ефективна система управління витратами; Високий рівень ділової репутації	Розширення ринків збуту завдяки використанню цифрових технологій; Залучення інвестицій; Збільшення обсягу продажу завдяки диверсифікації продукції; Впровадження системи бюджетування та контролінгу.
Слабкі сторони	Загрози
Висока частка короткострокових зобов'язань у структурі капіталу; Недостатній рівень ліквідності активів; Обмежений доступ до довгострокових фінансових ресурсів; Недостатня система внутрішнього фінансового контролю.	Валютні та інфляційні коливання; Підвищення відсоткових ставок за кредитами; Зростання собівартості продукції через макроекономічні чинники; Постійні законодавчі зміни.

Джерело: сформовано автором

По-перше SWOT-аналіз забезпечує комплексність оцінювання, дозволяючи поєднати кількісні показники (ліквідність, рентабельність, оборотність капіталу) з якісними характеристиками фінансової політики підприємства. По-друге, він сприяє видаленню резервів підвищення

ефективності, виявляючи проблемні аспекти у фінансовій діяльності, такі як надмірна кредитна залежність, низька платоспроможність та нераціональна структура витрат. По-третє, результати SWOT-аналізу виступають основою для формування стратегічних управлінських рішень щодо залучення, розподілу та використання фінансових ресурсів з урахуванням тенденцій зовнішнього середовища.

Проведені дослідження свідчать, що у досліджуваного підприємства для забезпечення ефективної системи управління фінансовими ресурсами наявні сильні сторони у діяльності відповідно до проведеного SWOT-аналізу (табл.3.1), зокрема: стабільна структура власного капіталу; достатній рівень рентабельності діяльності; ефективна система управління витратами та високий рівень ділової репутації. Крім того існують можливості при використанні яких буде забезпечено нарощення результатів діяльності: розширення ринків збуту завдяки використанню цифрових технологій; залучення інвестицій; збільшення обсягу продажу завдяки диверсифікації продукції; впровадження системи бюджетування та контролінгу.

Проте діяльність ТОВ «Семс-Ламік» відмічається наявністю слабких сторін: висока частка короткострокових зобов'язань у структурі капіталу; недостатній рівень ліквідності активів; обмежений доступ до довгострокових фінансових ресурсів; недостатня система внутрішнього фінансового контролю. Крім того потрібно враховувати і наявні загрози, які пов'язані із чинниками зовнішнього середовища: валютні та інфляційні коливання; підвищення відсоткових ставок за кредитами; зростання собівартості продукції через макроекономічні чинники; постійні законодавчі зміни.

Отже, удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами є ключовою передумовою підвищення ефективності функціонування підприємства та забезпечення його фінансової стійкості в умовах динамічного ринкового середовища. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що сучасний стан системи управління фінансами ресурсами вимагає переходу від

традиційних підходів до інтегрованої моделі, яка базується на принципах стратегічного планування та раціонального розподілу ресурсів.

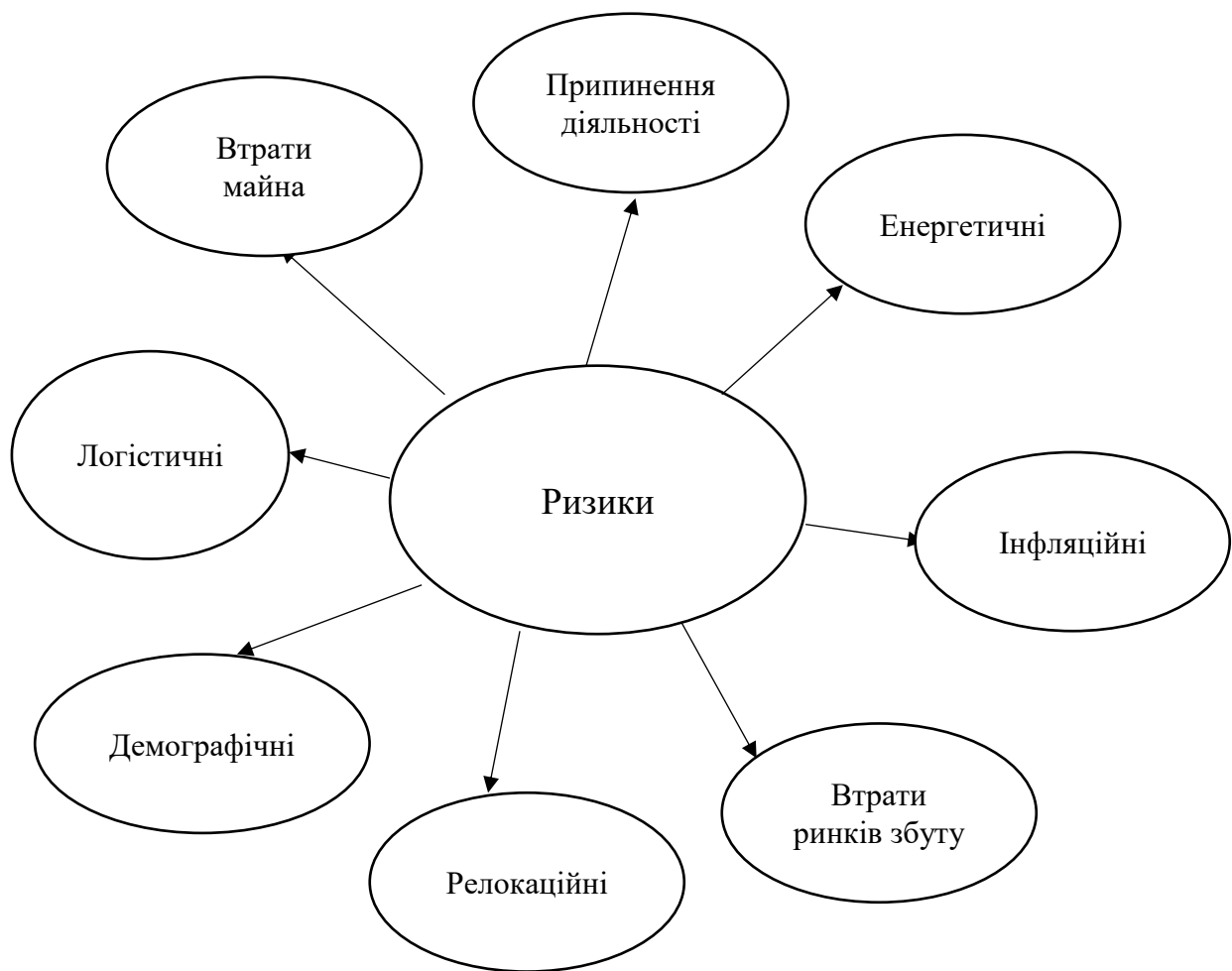
Пріоритетними напрямками вдосконалення механізму управління фінансовими ресурсами слід вважати: Підвищення ефективності фінансового планування, оптимізацію структури капіталу; удосконалення системи управління ліквідністю та грошовими потоками; розвиток інформаційно-аналітичного управління фінансами; формування ефективної системи фінансового контролю; підвищення кваліфікації персоналу.

В цілому удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами має бути спрямованим на створення адаптивної, інноваційно-орієнтованої системи, здатної забезпечити стаке зростання вартості підприємства та підвищення його конкурентоспроможності. Врахування даних напрямів дозволить не лише оптимізувати використання фінансових ресурсів, а й визначити стратегічні передумови довгострокового розвитку суб'єкта господарювання.

3.2 Оптимізації структури фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік» в умовах воєнного стану

Ефективне управління фінансовими ресурсами посідає одне з коючових місць в системі фінансового менеджменту, оскільки це в значній мірі визначає здатність підприємства адаптуватися до нестабільних умов та забезпечувати безперервність господарської діяльності. Починаючи з 2022 року, українські підприємства функціонують у складних умовах воєнного стану, що зумовило суттєве ускладнення процесів управління фінансовими ресурсами. Сучасні управлінські рішення повинні враховувати постійні зовнішні загрози, підвищену невизначеність, логістичні обмеження, трансформацію ринків збуту та ресурсного забезпечення, а також швидку зміну фінансових ризиків діяльності.

В таких умовах особливої уваги набуває завдання щодо мінімізації фінансових ризиків, запобігання втратам, збереження операційної діяльності та забезпечення фінансової стійкості. Підвищення рентабельності, забезпечення стабільних і достатніх грошових потоків, гарантування ліквідності, формування антикризових фінансових резервів, диверсифікація діяльності є першочерговими завданнями, які стоять перед підприємствами під час ведення діяльності.

Рис. 3.2 Ризики, що впливають на фінансові ресурси підприємств під час воєнного стану

Джерело: узагальнено автором на основі [37-39].

У сучасних умовах спектр ризиків, з якими стикаються вітчизняні суб'єкти господарювання, значно розширився після початку повномасштабного вторгнення, а вплив традиційних (найпоширеніших)

ризиків (фінансові, техніко-виробничі, комерційні та інші ризики), характерних і для мирного періоду, значно посилюється під впливом воєнних факторів [37].

Узагальнюючі різні погляди науковців можна систематизувати ризики з якими стикаються суб'єкти господарювання в процесі господарської діяльності в умовах воєнного стану (рис.3.2).

Внаслідок ведення активних бойових дій та тимчасової окупації окремих територій значна кількість українських підприємств зазнала суттєвих матеріальних втрат. Руїнування виробничих будівель, складських приміщень інженерної інфраструктури, устаткування та іншого майна внаслідок вибухів, пожеж значно вплинули на забезпеченість підприємств матеріальними ресурсами. Окремою проблемою стала втрата первинної документації, яка засвідчувало право власності на активи, що унеможливило отримання компенсацій чи страхових виплат.

Такі втрати мають довгострокові негативні наслідки для формування та оптимізації структури фінансових ресурсів. Передусім підприємства опинилися у ситуації зменшення можливостей щодо залучення кредитних ресурсів, оскільки відсутність матеріальних активів та документального підтвердження їх вартості різко скоротили перелік доступного заставного майна. Це в свою чергу, призвело до погіршення кредитоспроможності та обмеження доступу до фінансових інструментів, які в мирний час забезпечували стабільність грошових потоків.

Крім того, зниження вартості активів і погіршення фінансового стану підприємств спричинили негативні зміни у структурі фінансових ресурсів. Зокрема, зменшилася частка власного капіталу, зросли потреби у зовнішньому фінансуванні при одночасному ускладненні його залучення, а ризики неплатоспроможності та дефіциту оборотних коштів є реальними загрозами для підприємств. У цих умовах суб'єкти господарювання були змушені переглянути свої фінансові стратегії розвитку, шукати альтернативні джерела

фінансування, запроваджувати антикризові заходи та адаптуватися до умов невизначеності [40].

В даних умовах ведення господарської діяльності особливої актуальності набуває питання оптимізації структури фінансових ресурсів, оскільки саме від збалансованого поєднання власного та залученого капіталу, раціонального управління короткостроковими та довгостроковими зобов'язаннями, ефективного використання оборотних активів залежить здатність підприємства нарощувати свій потенціал під час війни.

Оптимізація структури капіталу сучасних підприємств в умовах військового стану вимагає особливої уваги до фінансової стійкості та можливостей підприємства адаптуватися до надзвичайних обставин. В таких умовах існують деякі основні аспекти, які підприємства можуть враховувати при оптимізації структури капіталу [41-42]:

1. Диверсифікація джерел капіталу. Умови військового стану можуть призвести до змін в джерелах капіталу. Підприємства можуть розглядати різні джерела фінансування, включаючи державну підтримку, гранти, кредити, власний капітал тощо.

2. Мінімізація ризику. Оптимізація структури капіталу може включати зменшення ризику та збільшення фінансової стійкості підприємства в умовах військового конфлікту. Це може включати рефінансування боргу на більш сприятливих умовах або резервування фінансових ресурсів для надзвичайних витрат.

3. Стратегічна планування. Підприємства повинні розробляти стратегії для адаптації до умов військового стану. Це може включати планування залучення додаткових ресурсів у випадку необхідності, а також визначення пріоритетів у витратах та інвестиціях.

4. Фінансовий контроль. Важливо зберігати контроль над фінансами та ресурсами підприємства в умовах військового стану. Ефективний фінансовий моніторинг допомагає уникнути надмірних витрат та забезпечити належний фінансовий стан.

5. Планування ризику і страхування. Підприємства можуть розглядати можливості страхування від надзвичайних ситуацій, таких як воєнні ризики. Це допомагає захистити підприємство від потенційних фінансових втрат.

6. Міжнародна співпраця. Умови військового стану можуть потребувати міжнародної співпраці та партнерства з іншими підприємствами, які мають досвід у роботі в аналогічних умовах.

Враховуючи визначені науковцями особливості оптимізації структури капіталу в умовах воєнного стану, варто виділити основні, пріоритетні напрямки для досліджуваного підприємства.:

- зміцнення частки власного капіталу, як основи їх автономії;
- зниження надмірної залежності від короткострокових кредитів;
- формування резервного фонду для покриття непередбачуваних витрат;
- диверсифікація джерел фінансування, зокрема шляхом залучення грантів, участі у міжнародних програмах;
- підвищення оборотності активів, оптимізацію запасів та дебіторської заборгованості;
- використання антикризових інструментів управління ліквідністю.

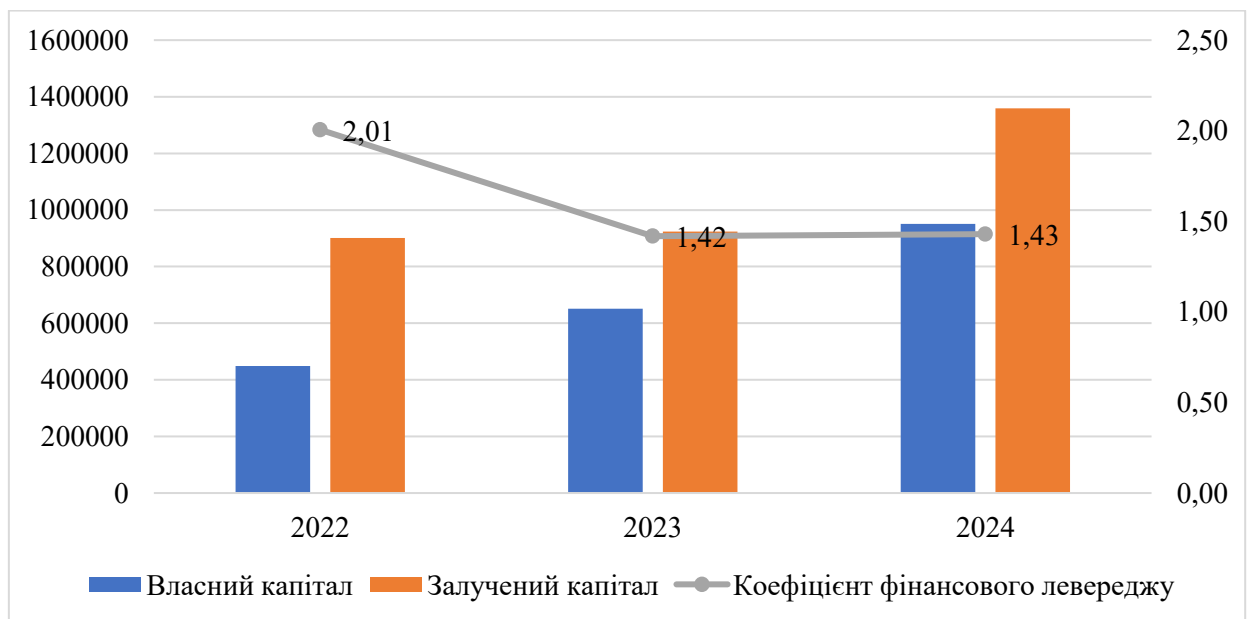
В теорії управління фінансовими ресурсами існує кілька моделей, які використовуються для визначення оптимальної структури капіталу. Найбільш поширені серед них:

- модель Модільяні – Міллера, яка констатує, що вартість підприємства не залежить від структури капіталу. Якби джерела фінансування не обрало для себе підприємство, його вартість залишиться незмінною. Послідовне усунення положень даної теореми привело до появи інших моделей структури капіталу;
- моделі стаціонарного співвідношення, які враховують вплив витрат можливого банкрутства та податкових «щитів» на структуру капіталу підприємств;
- модель Балансового управління. Ця модель передбачає використання балансу між ризиком і доходністю при управлінні фінансовими ресурсами. Мета полягає в тому, щоб знайти оптимальне співвідношення власних та

позикових ресурсів, яке забезпечує достатній рівень доходності за мінімального фінансового ризику ;

- моделі асиметричної інформації, які базуються на існуванні суттєвих інформаційних асиметрій, а операторами, що мають доступ до інформації, є менеджери підприємств [46].

Аналіз фінансового левериджу є ключовим інструментом, який застосовується для вдосконалення та раціоналізації структури фінансових ресурсів підприємства. Використання фінансового левериджу дозволяє визначити вплив на величину чистого прибутку розміру залучених позикових коштів. Співвідношення між власним та позиковим капіталом створює можливість для підвищення прибутковості, однак це супроводжується зростанням ризику фінансових втрат у разі настання несприятливих умов діяльності.

Рис.3.3. Динаміка зміни коефіцієнта фінансового левериджу ТОВ «Семс-Ламік» у 2022-2024рр., грн.

Джерело: Розраховано автором на основі даних фінансової звітності

Проведений аналіз коефіцієнта фінансового левериджу (рис.3.3.) у досліджуваному підприємстві свідчить, що прослідковується суттєве його зменшення із 2,01 у 2022р. до 1,43 у 2024р. Це свідчить про позитивні

зрушення оскільки підприємство почало менше залежить від зовнішніх джерел фінансування.

Оптимізація структури фінансових ресурсів з урахуванням мінімізації фінансових ризиків умов залучення ресурсів передбачає орієнтацію на використання економічно вигідніших джерел фінансування активів. Тобто підприємство повинно залучати ресурси на вигідних умовах, тобто за нижчими процентними ставками, це дозволить скоротити загальні витрати та забезпечити належний рівень фінансової стійкості підприємства.

Таблиця 3.2

Розрахунок оптимальної структури фінансових ресурсів ТОВ «Семс-Ламік»

Показники	Варіанти структури капіталу				
	1	2	3	4	5
Середня сума капіталу, що використовується, тис. грн.	175510	175510	175510	175510	175510
Середня сума власного капіталу, тис. грн.	17 551	35 102	52 653	70 204	87 755
Середня сума позикового капіталу, тис. грн.	157 959	140 408	122 857	105 306	87 755
Питома вага власного капіталу, %	10	20	30	40	50
Питома вага позикового капіталу, %	90	80	70	60	50
Сума валового прибутку, тис.грн	29495	29495	29495	29495	29495
Валова рентабельність активів, %	16,81	16,81	16,81	16,81	16,81
Відсотки за кредит, %	17	17	17	17	17
Сума відсотків сплачених за використання позикового капіталу, %	26853,03	23869,36	20885,69	17902,02	14918,35
Сума валового прибутку з урахуванням витрат зі сплати відсотків за кредит	2641,97	5625,64	8609,31	11592,98	14576,65
Ставка податку на прибуток	0,18	0,18	0,18	0,18	0,18
Сума податку на прибуток	475,6	1012,6	1549,7	2086,7	2623,8
Сума чистого прибутку	2166,4	4613,0	7059,6	9506,2	11952,9
Рентабельність власного капіталу, %	12,1	12,3	12,6	13,5	13,6
Ефекти фінансового левериджу	4,5	3,2	2,6	6,5	7,3

Для визначення оптимальної структури фінансових ресурсів досліджуваного підприємства необхідно проаналізувати альтернативні

варіанти співвідношення власних і залучених ресурсів з метою вибору найбільш ефективного їх поєднання. Проаналізуємо ефект фінансового левериджу за різних структур капіталу, що дозволить обґрунтувати співвідношення між власним і залученим фінансуванням (табл.3.2).

Проведені дослідження свідчать, для досліджуваного підприємства найбільш оптимальним є співвідношення власних і залучених фінансових ресурсів 40 до 60% та 50 до 50%, при даній структурі рентабельність власного капіталу становить 13,5 та 13,6 відповідно.

Отже, оптимізація структури фінансових ресурсів в умовах воєнного стану набуває важливого значення для забезпечення стійкості та адаптивності підприємства. Високий рівень невизначеності, зростання фінансових ризиків та обмеженість доступу до капіталу потребують формування гнучкої, збалансованої та обґрунтованої структури фінансування. Раціональне співвідношення власних та позикових ресурсів, використання більш доступних джерел капіталу, підвищення оборотності активів та створення резервів дозволяє підприємствам забезпечувати належний рівень ліквідності та фінансової стійкості.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження щодо управління фінансовими ресурсами підприємств в умовах воєнного стану в Україні дає змогу зробити наступні висновки.

Фінансові ресурси підприємства становлять сукупність грошових коштів і їх еквівалентів, які формуються в процесі господарської діяльності з різних джерел та використовуються для забезпечення безперервності й ефективності функціонування суб'єкта господарювання. Вони відображають економічні відносини, що виникають у процесі формування, розподілу та використання фінансових потоків, і є матеріальною основою фінансового забезпечення підприємства.

Встановлено, що розподіл фінансових ресурсів за ознакою права власності має не лише теоретичне а й практичне значення, оскільки дозволяє оцінити ступінь фінансової самостійності підприємства, визначити структуру його капіталу та обґрунтувати оптимальне співвідношення власних та залучених коштів у процесі забезпечення ефективного розвитку суб'єктів господарювання.

Проведене дослідження свідчить, що поняття «управління фінансовими ресурсами» розглядається з різних точок зору, тобто як функціональна система, як процес, як елемент фінансової стратегії або як ресурсна база розвитку підприємства. Кожен підхід розкриває окремий аспект фінансового управління від операційної ефективності до стратегічної результативності, що дозволяє розглядати управління фінансовими ресурсами як комплексну, інтегровану систему.

Ефективна система управління фінансовими ресурсами є основою забезпечення фінансової системи підприємства та визначає його здатність до стабільного розвитку в умовах сьогодення. Управління фінансовими ресурсами є цілеспрямованим і безперервним процесом, який охоплює формування, розподіл, використання та контроль фінансових потоків з метою

досягнення оптимальної структури капіталу, забезпечення ліквідності, фінансової стійкості та ефективного розвитку підприємства.

Аналіз фінансових результатів діяльності ТОВ «Семс-Ламік» у 2022–2024 роках свідчить про значне зростання чистого доходу від реалізації продукції на 89%, а валового прибутку на 115,3%, що свідчить про перевищення темпів зростання виручки від реалізації продукції над темпами зростання собівартості. Рентабельність підприємства знизилась до 5,58%, що свідчить про необхідність оптимізації витрат та підвищення ефективності управління фінансовими ресурсами.

Встановлено, що структура фінансових ресурсів протягом досліджуваного підприємства суттєвих змін не прослідковується. Так, у 2022р. частка власного капіталу становила 33,3%, зважаючи на те що величина власного капіталу зростала швидше ніж позиченого у досліджуваному періоді, закономірним є зростання частки власного капіталу до 41,2%. Щодо позичених фінансових ресурсів то прослідковується протилежна динаміка. Так, у 2022р. їх питома вага становила 66,7%, а у 2024 вона зменшилася до 58,8%.

Встановлено, що показник фінансової залежності протягом досліджуваного періоду зменшився майже на 20% і в 2024р. склав 2,43. Щодо рентабельності власного капіталу то прослідковується її зменшення до 12,2% у 2024р. Дана динаміка обумовлена тим, що власний капітал суттєво зріс протягом періоду дослідження, а величина чистого прибутку практично не змінилася.

Доведено, що удосконалення механізму управління фінансовими ресурсами є ключовою передумовою підвищення ефективності функціонування підприємства та забезпечення його фінансової стійкості в умовах динамічного ринкового середовища. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок, що сучасний стан системи управління фінансами ресурсами вимагає переходу від традиційних підходів до інтегрованої моделі, яка

базується на принципах стратегічного планування та раціонального розподілу ресурсів.

Встановлено, що оптимізація структури фінансових ресурсів в умовах воєнного стану набуває важливого значення для забезпечення стійкості та адаптивності підприємства. Високий рівень невизначеності, зростання фінансових ризиків та обмеженість доступу до капіталу потребують формування гнучкої, збалансованої та обґрунтованої структури фінансування. Раціональне співвідношення власних та позикових ресурсів, використання більш доступних джерел капіталу, підвищення оборотності активів та створення резервів дозволяє підприємствам забезпечувати належний рівень ліквідності та фінансової стійкості.